

**Diagnoza implementacji kompetencji kluczowych
w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych
i regionalnych oświaty
oraz rynku pracy**

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Marcinka
w Koźminie Wielkopolskim**

Opracowanie: Ewa Jabłońska

Koźmin Wielkopolski 2010

SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo – zachodniej” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

LIDER PROJEKTU

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7-9

tel./fax +48 817491777

email: Sekretariat@wsei.lublin.pl

PARTNER PROJEKTU

Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu

53-609 Wrocław, ul. Wagonowa 9

tel./fax +48 713561538

email: skk@dswe.pl

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

1. Położenie geograficzne	5
2. Baza dydaktyczna szkoły.....	11
3. Charakterystyka uczniów szkoły	12
4. Kadra pedagogiczna ZSP im. J. Marcińca w Koźminie Wlkp	13
5. Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu kluczowych kompetencji i zawodowych	14

II. KOMETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

1. Efekty kształcenia.....	16
A. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości.....	16
B. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej oraz przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.....	19
C. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki.....	21
D. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych	22
2. Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów	23
3. Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe	25

III. RYNEK PRACY

1. Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych szkoły	32
2. Kompetencje kluczowe a rynek pracy	37
3. Możliwości zatrudnienia i funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy	42

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1. Prognozy demograficzne.....	47
2. Współpraca szkoły z zakładami pracy.....	49
3. Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy	51

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

52

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

1. Położenie geograficzne

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. J. Marcińca zlokalizowany jest w małej miejscowości Koźmin Wlkp., należącej administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego. Powiat krotoszyński leży w południowej części Wielkopolski, na granicy województwa wielkopolskiego z Dolnym Śląskiem. Zajmuje powierzchnię 714 km², a mieszka w nim 78 tysięcy mieszkańców. Przez teren powiatu przebiegają dwie drogi krajowe – nr 15 (Jarocin –Wrocław) i nr 36 (Łódź –Zielona Góra). W skład powiatu wchodzi sześć gmin i miast: Krotoszyn, Koźmin Wielkopolski, Kobylin, Zduny, Rozdrażew i Sulmierzyce. Z tych też gmin pochodzi znaczna część uczniów naszej szkoły.

Tab. 1.: Liczba ludności oraz powierzchnia powiatu krotoszyńskiego wg gmin powiatu krotoszyńskiego.

Miejscowość	Miasto		Miasto i Gmina	
	Liczba ludności ogółem	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności ogółem	Powierzchnia w km ²
Krotoszyn	29 830	23	41 208	256
Koźmin Wlkp.	6904	6	14 096	153
Kobylin	3274	5	8374	112
Zduny	4511	6	7098	85
Rozdrażew	5268	79
Sulmierzyce	2829	29	2829	29
Razem	47 348	69	78 873	714

Źródło: Starostwo Powiatowe Krotoszyn.

Jak wynika z powyższej tabeli, miasto i gmina Koźmin Wlkp. jest największą gminą w powiecie krotoszyńskim. Powiat ten graniczy z sześcioma innymi powiatami: jarocińskim, pleszewskim, gostyńskim, rawickim, milickim, ostrowskim. Z uwagi na rozwój sieci szkolnych ościennych powiatów oraz rozwój sieci komunikacyjnych nasi uczniowie pochodzący spoza powiatu krotoszyńskiego dojeżdżają głównie z powiatów jarocińskiego, gostyńskiego, pleszewskiego oraz milickiego. Sytuacja społeczno-

-gospodarcza w tych powiatach jest zbliżona, podobna do sytuacji w naszym powiecie.

Krajobraz terenu powiatu krotoszyńskiego, podobnie jak całego regionu, jest dziełem lądolodu skandynawskiego, który przed 120 000 lat ukształtował Wysoczyznę Kaliską. Teren o monotonnej rzeźbie, urodzajnych glebach i małej lesistości położony na wysokości 157 m npm.

W powiecie krotoszyńskim leży największy płaski obszar w Wielkopolsce, zwany niekiedy Równiną Koźmińską. Obszar powiatu pozbawiony jest większej rzeki, jest natomiast wiele drobnych rzeczek i strumieni nie mających wyraźnych dolin, które wyróżniłyby się w krajobrazie. Największy ciek wodny to rzeka Orla, płynąca przez północno-zachodnią część powiatu, Rzeka ta przepływa przez Koźmin Wlkp.

Dobra lokalizacja powiatu, rozwinięta sieć komunikacyjna, pełna infrastruktura komunalna, tereny pod lokalizację inwestycji w gminach oraz wiele ciekawych, unikatowych zabytków świadczą o tym, że powiat krotoszyński jest terenem doskonałym dla lokalizacji inwestycji i wartym bliższego poznania.

Gospodarka powiatu krotoszyńskiego ma charakter rolno-przemysłowy z nowoczesnymi, dobrze rozwiniętymi gospodarstwami (hodowla bydła i trzody chlewnej), przedsiębiorstwami przemysłu spożywczego-mleczarskimi i nasiennymi. Z uwagi na stosunkowo dobre gleby i rozwijaną od lat wysoką kulturę rolną osiąganą plony przekraczają średnią wysokość plonów w regionie. Szczególne miejsce zajmuje hodowla zwierząt, a zwłaszcza trzody chlewnej.

Dużą atrakcją regionu stają się tereny wiejskie objęte programem „Dolina Baryczy”. Powiat krotoszyński przystąpił do tego programu, chcąc uatrakcyjnić region pod względem przyrodniczym i środowiskowym.

www.dolinabaryczy.pl

Dolina Baryczy, obejmująca dwie duże kotliny baryckie: Milicką (Odolanowską) i Żmigrodzką, jest objęta ochroną jako Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy”. Jest to największy tego rodzaju obszar chroniony w Polsce, obejmujący 87 040 ha. Z tego na terenie województwa wielkopolskiego leży 17 000 ha w gminach Odolanów, Sośnie i Przygodzice, a większa część – 70 040 ha – na terenie województwa dolnośląskiego w gminach Cieszków, Krośnice, Milicz, Prusice, Twardogóra, Trzebnica i Żmigród. Park został utworzony wspólnym rozporządzeniem wojewody kaliskiego i wrocławskiego z 3 czerwca 1996 roku, które zaczęło obowiązywać od 1 lipca tego samego roku.

Dla regionu opracowano program Ekorozwoju Doliny Baryczy. Koordynatorem programu jest Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”.

Inne jednostki uczestniczące w tym projekcie to:

1. Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju,
2. Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych,
3. Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej „Zielona Akcja”,
4. Global Nature Fund – „Living Lakes”,
5. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Doliny Baryczy,
6. Samorządy lokalne z Doliny Baryczy.

Program Dolina Baryczy jest rozległym i kompleksowym przedsięwzięciem, mającym na celu ochronę jej wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Ważnym zadaniem programu jest wypracowanie narzędzia, które pozwoli w sposób spójny i skoordynowany zarządzać podejmowanymi w rejonie działaniami oraz będzie wskazywać kierunki i nowe możliwości rozwoju społeczno-ekonomicznego, uwzględniającego ochronę bioróżnorodności. Z powyższych powodów bardzo istotne było przygotowanie strategii zrównoważonego rozwoju Doliny Baryczy, a w kolejnym etapie programów operacyjnych w poszczególnych działach tematycznych (turystyka, ochrona łąk, edukacja, ochrona różnorodności rolniczej). Równolegle z wypracowywaniem zintegrowanego systemu zarządzania realizowane są projekty pilotowe, zadaniem których jest demonstrowanie i promowanie konkretnych rozwiązań.

Program realizowany jest na obszarze zlewni rzeki Barycz i obejmuje 41 gmin z trzech województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego i lubuskiego. Krajobraz zlewni jest bardzo zróżnicowany, składa się na niego mozaika rozległych łąk i lasów, pól orných oraz kompleksów najstarszych w Polsce stawów rybnych. Różnorodność siedlisk, w tym bardzo rzadkich i cennych, wynikająca m.in. z bogatej sieci hydrograficznej i zróżnicowanego użytkowania sprawiła, że obszar objęty został róż-

nyimi formami ochrony o znaczeniu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Wśród celów programu znalazły się szczególnie:

- integrowanie ochrony bioróżnorodności z planowaniem i wdrażaniem działań społeczno-gospodarczych w regionie;
- poprawa jakości wody w rzekach;
- zachowanie łąk i pastwisk, jako ważnego elementu krajobrazu Doliny Baryczy;
- wsparcie i promocja produktu lokalnego pochodzącego z przyjaznego środowiska rolnictwa i rybactwa;
- rozwoju turystyki przyjaznej przyrodzie;
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie walorów i ochrony bioróżnorodności tego terenu.

Dobrze rozwiniętemu rolnictwu i przetwórstwu spożywczemu towarzyszy równie dobrze rozwinięty przemysł wielu branż. Najważniejszymi przedsiębiorstwami są: MAHLE Polska (komponenty do silników), CERABUD (ceramika budowlana), BOLSIOUS, MAX-POL (producenci świec), JOTKEL (przemysł maszynowy-mechaniczny), TEOMINA (przemysł odzieżowy), KREPEL (luksusowe opakowania drewniane) i wiele innych. Swą działalność prowadzi tu wiele przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego – MAHLE, NUTRICIA, KREPEL i BOLSIOUS to najważniejsze z nich. Aktywność ekonomiczna mieszkańców powiatu przyniosła efekt w postaci dobrze rozwiniętego sektora firm prywatnych. Małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają w gospodarce powiatu wiodącą rolę. Przemysł tutejszy wywodzi swe tradycje od przetwarzanych dawniej produktów miejscowego rolnictwa. Powstały również zakłady przemysłu metalowego i lekkiego. Na terenie powiatu krotoszyńskiego znajduje się wiele przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Działalność przemysłu uzupełniają rzemieślnicy skupieni w Cechu Rzemiosł Różnych.

Powiat obejmuje obszar 714,23 km², w tym:

- użytki rolne ogółem 51 035 ha, w tym:
 - grunty orne 46 836 ha,
 - sady 119 ha,
 - łąki 3809 ha,
 - pastwiska 271 ha,
 - pozostałe grunty 1751 ha,
 - nieużytki 192 ha,
 - inne 4904,10 ha,
- powierzchnia gruntów leśnych: 13 540,90 ha, w tym: lasy 13 120,50 ha.

Koźmin Wlkp. położony na północ od Krotoszyzna w odległości 13 km na trasie Krotoszyn– Jarocin. Powierzchnia miasta i gminy wynosi 153 km², w tym miasto 6 km². Koźmin położony jest na wysokości 135 m npm. W stosunku do najniższego punktu Orli różnica wynosi 15 m. Dominującą część gminy stanowi płaska i monotonna pod względem rzeźby wysoczyzna denno– morenowa, zwana Równiną Koźmińską.

Jednym z najbardziej zależnych od położenia geograficznego elementów środowiska są warunki klimatyczne. Pozostają one w ścisłej zależności w klimatem w całej Polsce. Korzystną cechą jest długi okres wegetacji powyżej 210 m npm.

Szkoła nasza mieści się w zamku. Zamek koźmiński – pochodzący z XIV w., gruntownie przebudowany w II połowie XVI w., do połowy XIX wieku był siedzibą rycerską i możnowładczą. W 1623 r. Stanisław Przyjemski gościł na zamku króla Zygmunta II z synem Władysławem, a w 1802 r. ówczesny właściciel Fryderyk Adolf Kalkreuth – króla pruskiego Fryderyka Wilhelma.

W drugiej połowie XIX w. zamek adaptowany został do użytku szkolnego. W jego baszcie mieści się Muzeum Ziemi Koźmińskiej. W 1999 r. otwarto tam odrestaurowaną izbę renesansową, pochodzącą z II poł. XVI w., ze wspinałym kominkiem i wystrojem kutym z piaskowca.

Zamek położony jest w południowo-zachodniej części miasta, zbudowany jest na niewielkim wzniesieniu. Obecnie jest to trójskrzydłowa i dwupiętrowa budowla na planie podkowy, oskarpowana, częściowo podpiwniczona, której boki posiadają wymiary 41 i 48 m., z wjazdem na dziedziniec od strony zachodniej.

Historia szkół na zamku rozpoczyna się w **1841** r. Dekretem rządu pruskiego majątek koźmiński zostaje podzielony i rozprzedany. Zamek nabyło **Królewskie Kolegium Szkolne** w Poznaniu. Tym wydarzeniem kończą się dzieje zamku koźmińskiego jako własności kolejnych dziedziców. Zaczyna się nowy etap w jego historii, związany ze szkolnictwem. Pierwszą szkołą, jaka powstała w zamku koźmińskim, było **Seminarium Nauczycielskie**, które utworzono **1865** r. Koźmin znajdował się wówczas pod zaborem pruskim, dlatego seminarzystów władze pruskie starały się edukować w duchu niemieckim, gdyż mieli w przyszłości jako nauczyciele nauczać i wychowywać dzieci w ten sam sposób. W **1867** r. wyłączono z parku zamkowego 4,8 ha gruntów i przekazano je na rzecz nowo powstałej **Szkoły Ogrodniczej**, która mieściła się w budynku dzisiejszego internatu przy ulicy Strzeleckiej.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości i włączeniu Wielkopolski do odradzającego się państwa w wyniku zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego nastąpił kres istnienia niemieckiego seminarium. W jego miejsce władze polskie utworzyły **22 maja 1919** r. **Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie**, w którym w pierwszym roku naukę podjęło 139 uczniów. Dobrze rozwijającą się szkołę w wyniku re-

form przeprowadzonych w Polsce zlikwidowano 1 czerwca 1932 r. Po zamknięciu seminarium dzięki zabiegom dyrektora Szkoły Ogrodniczej **Józefa Marcińca** zamek został przydzielony **Szkole Ogrodniczej**, której rozszerzono tereny szkolne aż do 20 ha. Szkoła ta, której dyrektorem w latach **1919–1954** był Józef Marciniak, stała się jedną z 5 najbardziej prestiżowych szkół ogrodniczych w przedwojennej Polsce. Zajmowano się w niej uprawą ogrodów ozdobnych, sadów, ogrodów owocowych i winnic, uprawą kwiatów gruntowych oraz warzyw. Istniały szklarnie, różanka z pergolą, basenem, bramkami i schodami zawierająca kolekcję róż herbacianych i pnących. Dużą sławę przyniósł Szkole udział w „**Pokazie Ogrodniczym**” w Poznaniu, zorganizowanym w **1927** r., i zajęcie tam pierwszego miejsca. Szkoła wystawiła 30 odmian winogron gruntowych, 5 odmian szklarniowych, 20 odmian jabłek, 10 odmian gruszek i nową odmianę pomidorów zwanych „**pomidorami koźmińskimi**”. O dużej renomie i uznaniu Szkoły Ogrodniczej w czasie II RP świadczył wysoki poziom kształcenia. Absolwenci pracowali nie tylko w kraju, ale i poza granicami, np.: w latach 1919–1927, posady w kraju otrzymało 69 absolwentów, 19 we Francji i 6 w Niemczech.

Rok po zakończeniu wojny Szkołę Ogrodniczą przekształcono w **Państwowe Gimnazjum Ogrodnicze**, a od **1948** r. w czteroletnie **Licem Ogrodnicze**. Decyzją polityczną szkołę zlikwidowano w **1954** r. i utworzono **Technikum Rachunkowości Rolnej**, które **1976** r. przemianowano na **Zespół Szkół Rolniczych**. 31 sierpnia 2002 r. Zespół Szkół Rolniczych uległ rozwiązaniu, a od **1 września 2002** r. na zamku koźmińskim rozpoczął działalność **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych**. W **2005** r. z okazji uroczystości jubileuszu **140-lecia** istnienia szkół w zamku koźmińskim, ZSP przyjęła imię Józefa Marcińca, który – jak już wcześniej wspomniałem – był wieloletnim dyrektorem Szkoły Ogrodniczej. W tym okresie swą działalnością i zaangażowaniem przyczynił się on do rozwoju Szkoły i popularyzacji miasta Koźmina. Dzięki istnieniu szkół w zamku koźmińskim jego historia jest wciąż żywa i przekazywana następnym pokoleniom.

Zamek koźmiński był nierozdzielnie połączony z historią Koźmina, dzielił solidarnie razem z miastem triumfy i upadki. Dziś, podobnie jak przed wiekami, jest jednym z najpiękniejszych zabytków budowlanych w Polsce i dumą mieszkańców Koźmina.

Obecnie w skład Zespołu Szkół wchodzi następujące szkoły ponadgimnazjalne:

1. Zasadnicza szkoła zawodowa,
2. Technikum,
3. Liceum profilowane,

4. Liceum ogólnokształcące,
5. Szkoła policealna dla dorosłych,
6. Technikum uzupełniające dla dorosłych,
7. Technikum dla dorosłych.

Absolwenci szkół ponadpodstawowych mogą kontynuować naukę w klasach szkół ponadgimnazjalnych dla dorosłych odpowiedniego typu.

Technikum (czteroletnie) na podbudowie gimnazjum prowadzi kształcenie w zawodach (technik): ekonomista, rolnik, agrobiznes, architekt krajobrazu. Technikum uzupełniające po zasadniczej szkole zawodowej kształci w zawodach (technik): rolnik, handlowiec. Szkoła Policealna prowadzona jest dla dorosłych w zawodach (technik): bezpieczeństwa i higieny pracy, administracji, budownictwa, rolnik, a od 1 września 2010 roku również w zawodach: technik rachunkowości oraz technik organizacji reklamy.

2. Baza dydaktyczna szkoły

Szkoła mieści się w starym zamku. Jest to obiekt zabytkowy, wymagający należytej konserwacji, ale też szacunku. Obiekt zlokalizowany jest w przepięknym terenie, na którym od trzech lat trwają prace rekonstrukcyjne ogrodów w stylu renesansowym. Od wielu lat w zamku mieści się Muzeum Koźmina oraz Izba Pamięci Absolwentów Szkoły. Z obiektów tych korzystają nie tylko uczniowie naszej szkoły, ale również z innych szkół, mieszkańcy Koźmina, jak też odwiedzający Koźmin goście. Szkoła posiada 26 pomieszczeń dydaktycznych, co w zupełności pokrywa potrzeby placówki. W pomieszczeniach tych zorganizowane są pracownie, w których mieści się wiele pomocy dydaktycznych: rachunkowości; ekonomiki; chemiczna; fizyczna; historyczna; geograficzna. Część pracowni wyposażona jest w komputery starej generacji z dostępem do Internetu. Do dyspozycji uczniów mamy 3 pracownie komputerowe ze stałym dostępem do Internetu. Dwie z tych pracowni to pomieszczenia dydaktyczne, w których odbywają się zajęcia z przedmiotu informatyka, jak również pracownia ekonomiczno-informatyczna. W trzeciej pracowni komputerowej odbywają się głównie zajęcia z przedmiotów ekonomicznych w technikum w zawodzie technik ekonomista. Szkoła systematycznie unowocześnia i rozbudowuje istniejące pracownie komputerowe, aby nauczanie technologii informacyjnej stało na najwyższym poziomie, a nauczyciele innych przedmiotów mogli wykorzystywać sprzęt komputerowy na swoich zajęciach.

W drugim budynku będącym w dyspozycji szkoły oprócz internatu mieszczą się pracownia mechanizacji rolnictwa oraz biblioteka z czytelnią wraz z multimedial-

nym centrum komputerowym. Większość pomieszczeń do nauki jest wyposażona w komputer ze stałym łączem internetowym.

Hala sportowa to obiekt sportowy, w którym równocześnie mogą odbywać się zajęcia dydaktyczne na kilku poziomach. Hala posiada pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej oraz widownię na 500 osób. Oprócz boiska znajduje się tam kompletnie wyposażona siłownia. Z uwagi na dobre wyposażenie hali w dodatkowe elementy, takie jak toalety i natryski, hala jest często wynajmowana innym jednostkom do organizacji imprez sportowych czy kulturalnych.

Szkoła posiada również internat ze stołówką, który mieści się przy ul. Strzeleckiej, w niewielkiej odległości od głównego budynku. Średnio korzysta z niego ok. 35 osób. W okresie zimowym liczba ta się zwiększa. Zarówno młodzież zamieszkała w internacie, jak i pozostała młodzież i pracownicy mogą korzystać z usług stołówki, gdzie serwowane są trzy główne posiłki.

3. Charakterystyka uczniów szkoły

Uczniowie naszej szkoły pochodzą w 80% z terenu funkcjonowania placówki. Oferta edukacyjna naszej szkoły jest rozległa. Kształcą się w niej w oddziałach młodzieżowych oraz dla dorosłych. Oddziały dla dorosłych przyjmują formę kształcenia zaocznego.

Uczniowie wg klas i kierunków kształcenia w oddziałach dla młodzieży.

Lp.	Kierunki kształcenia	Liczba uczniów w klasach				Razem liczba uczniów	Struktura w %
		I	II	III	IV		
1	Liceum profilowane	22	35	55	-	112	18,3
2	Technikum ekonomiczne	22	28	15	25	90	14,7
3	Technikum agrobiznesu	11	15	14	-	40	6,5
4	Technikum rolnicze	14	34	52	53	153	25
5	Technikum architektury krajobrazu	25	10	-	-	35	5,7
6	Zasadnicza szkoła	64	87	30	-	181	29,6
7	Razem liczba uczniów	158	209	166	78	611	X
8	Struktura w %	25,8	34,2	27,2	12,8	X	100

Źródło ZSP im Józefa Marcińca w Koźminie Wlkp.

Młodzież naszej szkoły kształcą się głównie w technikum w różnych zawodach. Do tego typu uczęszcza ok. 50% wszystkich uczniów. Drugą grupą są uczniowie klas zasadniczych wieloprofilowych, kształcących się w wielu zawodach. Najbardziej licznym zawodem, w jakim kształcą nasza szkoła, jest rolnik, i to na poziomie technikum. Zdecydowana większość tej młodzieży, ok. 98%, pochodzi wsi z gospodarstw

rolnych. Oni właśnie w przyszłości obejmą gospodarstwa swoich rodziców. Struktura wg poziomów kształcenia (wieku) od lat jest niezmienna. Świadczy to o utrzymującej się tendencji w kształceniu. Ok. 55% uczniów naszej szkoły to chłopcy. Związane jest to z zawodem technik rolnik. W tych bowiem klasach populacja dziewcząt jest nieliczna. To chłopcom rodzice częściej przepisują gospodarstwo i stąd taka sytuacja. Dla potrzeb diagnozy i oceny stopnia znajomości wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy przeprowadzono ankietę wśród uczniów i wychowawców 5 klas technikum na wszystkich poziomach kształcenia.

Analiza SWOT wykazała znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy.

SILNE STRONY	SZANSE
1. Znają prognozy rynku w stopniu średnim, 2. mają świadomość istnienia wymogów i wymagań przyszłych pracodawców, 3. chcą podjąć pracę w przyszłości, 4. chcą się uczyć na wyższych szczeblach edukacji, 5. wysoka samoocena, 6. potrafią wskazać sojuszników w zdobywaniu informacji dotyczących rynku pracy, 7. potrafią znaleźć ofertę pracy zgodną ze swoimi umiejętnościami i kwalifikacjami, 8. mają świadomość, iż posiadanie kompetencji kluczowych i zawodowych wzmocni ich pozycję na rynku pracy.	1. Programy edukacyjne dotyczące zagadnień rynku pracy, 2. konkursy z tematyki rynku pracy, 3. spotkania z ludźmi sukcesu, 4. ułatwiony dostęp do poradnictwa zawodowego.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
1. Brak motywacji do podjęcia własnych poszukiwań informacji o rynku pracy, 2. brak wizji na przyszłość, 3. brak wiary w siebie, 4. nie potrafią powiązać swoich zainteresowań ze swoim miejscem zawodowym, 5. nie znają szczegółowo programów aktywizujących dla bezrobotnych.	1. Zmniejszenie środków finansowych na edukację, 2. pogorszenie się sytuacji materialnej rodzin.

4. Kadra pedagogiczna ZSP im. J. Marcińca w Koźminie Wlkp.

Kadrę pedagogiczną stanowi 59 wysoko wykwalifikowanych nauczycieli. 98% to nauczyciele z wyższym wykształceniem. Trzech nauczycieli spośród 59 może poszczycić się tytułami doktorskimi.

Podział kadry z punktu widzenia stażu pracy przedstawia się następująco:

Lp.	Przedziały czasowe w latach	Liczba nauczycieli	Struktura w %
1	0–10	30	50,80
2	11–20	14	23,80
3	Powyżej 20 lat	15	25,40
4	Razem	59	100

Nauczyciele pracujący w naszej szkole rozszerzają i pogłębiają swoją wiedzę i umiejętności, co przekłada się choćby na zdobywanie przez nich stopni awansu zawodowego. I tak zatrudnienia nauczycieli wg stopnia awansu zawodowego przedstawia się następująco:

Lp.	Szczeble awansu zawodowego	Liczba nauczycieli	Struktura w %
1	Stażysta	0	0
2	Kontraktowy	21	35,70
3	Mianowany	20	33,80
4	Dyplomowany	18	30,50
5	Razem	59	100

Nasza szkoła kształci w kilku zawodach. Stąd kadra pracująca to nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących – 39 osób, oraz przedmiotów zawodowych – 20 osób.

5. Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych

Kompetencje zawodowe kształcone są głównie w trakcie teoretycznych i praktycznych zajęć dydaktycznych. Kompetencje kluczowe kształtuje się zarówno w trakcie realizacji przedmiotów zawodowych, jak i ogólnych.

W kształtowaniu kompetencji zawodowych do największych problemów należy zaliczyć:

- a. Zbyt mała liczba godzin na zajęcia dydaktyczne;
- b. Brak zajęć praktycznych na kierunkach ekonomicznych, agrobiznesu i architektura krajobrazu, umożliwiające prowadzenie zajęć dydaktycznych umacniających nabyte umiejętności;
- c. Zbyt krótkie praktyki zawodowe;
- d. Brak nadzoru bezpośredniego ze strony nauczycieli nad młodzieżą odbywającą praktyki;
- e. Praktyki zawodowe odbywają się w trakcie zajęć edukacyjnych, co ewidentnie skraca rok szkolny w efekcie liczba godzin dydaktycznych;
- f. Brak wewnętrznej motywacji uczniów do działania;
- g. Brak współpracy rodziców z nauczycielami.

Analiza SWOT

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych wskazuje na wiedzę, umiejętności i motywację w zakresie dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy:

SILNE STRONY	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadają wiedzę i umiejętności w zakresie modyfikacji programów nauczania, 2. stanowią dobre wzorce uczenia się przez całe życie, 3. uzupełniają swoją wiedzę i umiejętności, 4. poszerzają swoje kwalifikacje, np. na studiach podyplomowych, 5. punktualność, obowiązkowość jako wzorzec do naśladowania, 6. kilkoro nauczycieli jest egzaminatorami OKE w egzaminach maturalnych i potwierdzających kwalifikacje zawodowe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenia w zakresie modyfikacji programów nauczania, 2. uproszczenie procedury zmian, w programie i planie nauczania. 3. wymiana doświadczeń z innymi szkołami w kraju i Europie, 4. wysoko wykwalifikowana kadra.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie nadążają za zmieniającym się otoczeniem nad biurokracją, 2. nie udoskonalają programów do wymogów rynku, 3. stosują sztywne ramy realizacji programu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie zbyt silnych ram programowych, 2. niskie zarobki nauczycieli – ucieczka z zawodu, 3. brak wsparcia ekonomicznego szkolnictwa zawodowego.

Analizując kadre pedagogiczną w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych oraz umiejętności dostosowywania programów nauczania do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych, należy zaznaczyć, iż nie prowadzone były tego typu działania na szeroką skalę. Działania takie były sporadyczne.

Kilkoro nauczycieli uczestniczyło w szkoleniach dotyczących pisania programów nauczania, w tym tworzenia modułowych programów. Efektem tych szkoleń było stworzenie przez nauczycieli autorskich programów nauczania, i to zarówno przedmiotów ogólnych, jak i zawodowych.

Dla potrzeb edukacji stworzono program specjalizujący dla:

1. technika ekonomisty – rachunkowość rolnicza,
2. technika agrobiznesu – agroturystyka.

Moment integracji Polski z UE spowodował konieczność opracowania programu z zakresu Edukacji Europejskiej. Program ten został przyjęty i jest realizowany zgodnie z przyjętym przez szkołę planem nauczania.

Z uwagi na fakt, iż nauczyciele chętnie korzystają ze szkoleń, należałoby przeprowadzić szkolenie w ramach WDN na temat modyfikacji programów nauczania. To z pewnością zachęciłoby ich do podjęcia prób w tym względzie. Uzupełnianie i poszerzanie wiedzy merytorycznej na studiach podyplomowych przekłada się istotnie na efekty pracy z uczniami.

Znaczna grupa nauczycieli to egzaminatorzy OKE. W grupie tej są zarówno nauczyciele przedmiotów zawodowych, jak i przedmiotów ogólnych. Niektórzy z nich

posiadają uprawnienia egzaminatora w kilku zawodach bądź dwóch przedmiotach. Zwiększa to efektywność przygotowania ucznia, w tym wyposażania go w takie umiejętności jak: czytanie ze zrozumieniem czy analiza wyników, zestawień lub prognoz.

II. KOMETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

1. Efekty kształcenia:

A. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

W trakcie edukacji uczeń, a później absolwent powinien osiąść zdolność do wyszukiwania idei oraz wcielania pomysłów w czyn. Powinien charakteryzować się kreatywnością, innowacyjnością, posiadać zdolność do podejmowania ryzyka, a także do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów. Umiejętności te stanowią wsparcie dla indywidualnych osób nie tylko w ich codziennym życiu prywatnym i społecznym, ale także w ich miejscu pracy, pomagając im uzyskać świadomość kontekstu ich pracy i zdolność wykorzystywania szans;. Absolwent powinien podejmować przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym lub w nich uczestniczyć. Uczeń, który ukończył szkołę, ma w założeniu posiadać niezbędną wiedzę, umiejętności oraz przyjmować odpowiednie postawy związane z funkcjonowaniem w społeczności oraz rodzinie.

Konieczna wiedza, jaką winien posiadać absolwent, obejmuje zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej, zawodowej lub gospodarczej, w tym szerszych zagadnień stanowiących kontekst pracy i życia ludzi, takich jak ogólne rozumienie zasad działania gospodarki, a także szanse i wyzwania stojące przed pracodawcami i organizacjami. Osoby te powinny również być świadome zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami oraz tego, w jaki sposób mogą one wywoływać pozytywne zmiany, np.: poprzez sprawiedliwy handel lub przedsięwzięcia społeczne.

Zdobyte przez ucznia umiejętności odnoszą się również do proaktywnego zarządzania projektami (co obejmuje np. planowanie, organizowanie, zarządzanie, kierowanie i zlecanie zadań, analizowanie, komunikowanie, sporządzanie raportów, ocenę i sprawozdawczość), skutecznej reprezentacji i negocjacji oraz zdolności zarówno pracy indywidualnej, jak i współpracy w zespołach. Uczeń powinien posiadać niezbędną umiejętność oceny oraz identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach. Absolwent ma charakteryzować się postawą przedsiębiorczą, inicjatywnością, ak-

tywnością, niezależnością i innowacyjnością zarówno w życiu osobistym i społecznym, jak i w pracy. Powinien również wypracować skuteczne metody motywacji i determinacji w kierunku realizowania celów, czy to osobistych, czy wspólnych, zarówno prywatnych, jak i w pracy.

Analiza dokumentów, wywiady z nauczycielami zespołu przedmiotów zawodowych rolniczych oraz zespołu przedmiotów zawodowych ekonomicznych i podstaw przedsiębiorczości, a także moje własne doświadczenie jako nauczyciela, a zarazem doradcy metodycznego przedmiotów zawodowych oraz podstaw przedsiębiorczości, odpowiedzialnych głównie za kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości oraz analiza istniejącej sytuacji szkoły i efektów kształcenia wskazują, że osiągnięcia szkoły są znaczące. ZSP od lat realizuje programy uzupełniające i rozszerzające do przedmiotu podstawy przedsiębiorczości: „Zarządzanie firmą”, „Moje finanse”.

Młodzież szkolna uczestniczyła w licznych konkursach i olimpiadach o tematyce ekonomicznej (konkursy i olimpiady zewnętrzne): „Z klasy do kasy”, „Szkolna Internetowa”; „Gra Giełdowa” (organizowany przez Fundację Edukacji Rynku Kapitałowego), Olimpiada Wiedzy o Regionie i Przedsiębiorczości (organizator: Konsulat Brytyjski w Łodzi, dwukrotnie uczniowie szkoły zakwalifikowali się do etapu centralnego i znaleźli się w ścisłym finale.), konkurs na pracę pisemną „Pieniądz zastępczy?” (organizator: NBP), Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej (organizator PTE Oraz AE w kraju) – każdego roku od 2 do 4 uczniów przechodzi do etapu wojewódzkiego, Olimpiada Przedsiębiorczości (organizator PTE Oraz AE w kraju) – każdego roku od 2 do 4 uczniów przechodzi do etapu wojewódzkiego.

Szkoła wspólnie z SODN Krotoszyn organizowała szkolenia, warsztaty, konferencje, sesje naukowe i inne działania o zasięgu ponadszkolnym w zakresie praktycznego wykorzystania wiedzy ekonomicznej m.in.:

3. Przygotowanie uczniów do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
4. Aktywne metody pracy na lekcjach przedsiębiorczości,
5. Jak przygotować ucznia do prezentacji.

Oferta ta kierowana była nie tylko dla nauczycieli naszej szkoły, ale dla całego powiatu oraz chętnych nauczycieli z powiatów ościennych dla nauczycieli powiatu krotoszyńskiego oraz ościennych.

Nauczyciele uczestniczyli w szkolnych i pozaszkolnych formach doskonalenia w zakresie warsztatów: „Ekonomia w szkole” (FMP), „Moje finanse” (FMP), szkoleń „Analiza wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe elementem

procesu dydaktycznego” (SODN Krotoszyn) i konferencji metodycznych, które prowadził nauczyciel doradca.

W szkole znajduje się pracownia do zajęć z ekonomiki i podstaw przedsiębiorczości, która zawiera: podręczną bibliotekę, komputer, dostęp do Internetu, rzutnik, foliogramy, filmy edukacyjne, gry dydaktyczne. W szkole prowadzone były programy przygotowujące uczniów do świadomego zarządzania finansami: „Banki w akcji”, „Moje finanse”, „Zarządzanie firmą”, „Nauka o pieniądzu”, „Papiery wartościowe w praktyce”, „Gra giełdowa”. Szkoła utrzymuje kontakty i współpracuje z instytucjami finansowymi. Są to: BGŻ BS w Koźminie Wlkp. oraz BGŻ BS Jarocin, Bank PEKAO w Koźminie Wlkp., Fundacja Rynku Kapitałowego. ZSP w Koźminie organizował przedsięwzięcia z zakresu edukacji finansowej: warsztaty dla uczniów „Rynek Kapitałowy”, które miały na celu kształtowanie umiejętności oceny efektywności inwestycji oraz przygotowanie do świadomego lokowania własnych środków pieniężnych.

Analiza dokumentacji wskazuje na to, że w zakresie realizacji zagadnień przedsiębiorczości oraz przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy szkoła współpracuje z firmami: Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszyn, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji w Krotoszynie, Klub Pracy w Krotoszynie, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu. Szkoła realizowała też programy przygotowujące do wejścia na rynek pracy: „Konsumenckie ABC”, „Droga do sukcesu”, „Jak założyć własną firmę”.

Prowadzenie kół zainteresowań odbywa się w ramach przydziału zadań z KN. Nasi uczniowie mają możliwość realizacji swoich zainteresowań i pasji, wybierając wśród 34 kół zainteresowań. Na zajęciach tych zdobywają nowe umiejętności, doświadczenia, umacniają już posiadane. Często jest to czas i miejsce, w których przygotowują się do konkursów, olimpiad.

Do najciekawszych z punktu widzenia zdobywania umiejętności zawodowych oraz kluczowych, tak mocno uwidoczonych w podstawie programowej podstaw przedsiębiorczości, należą: Klub europejski „My w Europie”; Koło ekonomiczne „Młody menadżer”, Koło młodych prawników.

Dużą bolączką wszystkich kół jest fakt, iż nasza młodzież w większości przypadków jest spoza Koźmina, dojeżdża i ostatnie środki komunikacji odjeżdżają w godzinach 14.00–15.00. To zdecydowanie ogranicza dostępność do tych form.

Szkoła posiada upoważnienie OKE w Poznaniu do zorganizowania etapu praktycznego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie: technik ekonomista 341[02], technik rolnik, technik agrobiznesu, technik administracji oraz technik handlowiec 341[03]. Powołanie ośrodka MEN wsparło wyposażeniem

dydaktycznym na 30 stanowisk w obu zawodach. Liczni nauczyciele szkoły pełnią w OKE funkcję egzaminatorów w każdej sesji egzaminacyjnej.

W wyniku rozmowy z przedstawicielami zespołu nauczycieli przedsiębiorczości ujawnia się potrzeba kształcenia w niniejszym projekcie umiejętności:

- poszukiwania pomysłu na swój biznes z uwzględnieniem potrzeb rynku lokalnego i regionalnego,
- wskazywania możliwości finansowania własnego biznesu w określonej branży na lokalnym rynku,
- wyszukiwania i interpretacja przepisów prawnych regulujących prowadzenie działalności gospodarczej,
- nawiązywania kontaktów handlowych z klientami prowadzenie negocjacji,
- wykorzystywania urządzeń techniki komputerowej do tworzenia planu przedsięwzięcia gospodarczego,
- umiejętność wyszukiwania niezbędnych informacji.

B. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej

i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

W wyniku procesu kształcenia absolwent powinien posiadać wiele umiejętności, m.in. umiejętne i krytyczne wykorzystywanie technologii społeczeństwa informacyjnego (TSI) w pracy, rozrywce i porozumiewaniu się. Powinien potrafić wykorzystywać komputer do uzyskiwania, oceny, przechowywania, tworzenia, prezentowania i wymiany informacji oraz do porozumiewania się i uczestnictwa w sieciach współpracy za pośrednictwem Internetu. Jego umiejętności powinny być związane głównymi aplikacjami komputerowymi – edytory tekstu, arkusze kalkulacyjne, bazy danych, przechowywanie informacji i posługiwanie się nimi – oraz rozumienie możliwości i potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem i komunikacją za pośrednictwem mediów elektronicznych (poczta elektroniczna, narzędzia sieciowe) do celów pracy, rozrywki, wymiany informacji i udziału w sieciach współpracy, a także do celów uczenia się i badań. Osoby powinny także rozumieć, w jaki sposób TSI mogą wspierać kreatywność i innowacje, a także być świadome zagadnień dotyczących prawdziwości i rzetelności dostępnych informacji oraz zasad prawnych i etycznych, mających zastosowanie przy interaktywnym korzystaniu z TSI.

Konieczne umiejętności obejmują zdolność poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji oraz ich wykorzystywania w krytyczny i systematyczny sposób, przy jednoczesnej ocenie odpowiedniości, z rozróżnieniem elementów rzeczywistych od wirtualnych przy rozpoznawaniu połączeń. Osoby powinny posiadać umiejętności wykorzystywania narzędzi do tworzenia, prezentowania i rozumienia zło-

zonych informacji, a także zdolność docierania do usług oferowanych w Internecie, wyszukiwania ich i korzystania z nich; powinny również być w stanie stosować, TSI jako wsparcie krytycznego myślenia, kreatywności i innowacji.

Analizy posiadanych kompetencji kluczowych z tego zakresu dokonano głównie na podstawie ankiety dokumentów, wywiadów z nauczycielami, rozmów z uczniami i zapoznania się z opiniami rodziców uczniów. Szkoła przed realizacją projektu wychodziła z założenia, że informatyzacja pracy szkoły jest inwestycją długoterminową. W ZSP w Koźminie Wlkp. posługiwanie się technologią informacyjną i komunikacyjną wspomaga wizualizację treści dydaktycznych, posługiwanie się sprzętem i oprogramowaniem umożliwia wykorzystanie multimedialnych materiałów dydaktycznych na lekcji przez nauczycieli i uczniów. Jakość i liczba wprowadzonych rozwiązań informatycznych w znaczący sposób zmieniły sposób zarządzania szkołą, ułatwiły zdobywanie wiedzy o jej otoczeniu: funduszach unijnych, sponsorach, programach rozwoju edukacji, kształceniu dorosłych. W administracji szkoły wykorzystuje pakiet programów firmy Vulcan. Zastosowanie znalazły programy do zarządzania sekretariatem, księgowością, kadrami, biblioteką i internatem szkoły. Oprogramowanie firmy Vulcan umożliwia sprawne zarządzanie administracją szkoły dzięki możliwości wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi działami.

Szkoła realizuje program „Bezpieczny Internet”, który ma uświadomić uczniom, ich rodzicom i nauczycielom zagrożenia wynikające z surfowania w Internecie, wskazania im sposobów radzenia sobie z nimi. Młodzież działa w kole informatycznym w ramach zajęć, ale również poza przygotowuje się do konkursów, tj. konkurs fotograficzny organizowany przez Burmistrza UMiG Koźmin Wlkp. i samorząd uczniowski, konkursy informatyczne na szczeblu powiatu.

Dla młodzieży organizowane są wyjazdy na targi sprzętu komputerowego w Poznaniu oraz targi foto-video-film w Łodzi. Coroczne uczestnictwo w takich targach choćby części młodzieży i tak roznosi się po szkole szerokim echem. Uczestnicy wypraw chętnie dzielą się kolegami informacjami o tym, co zobaczyli, a także zdobytymi ulotkami, gadżetami. W młodzieży wytwarza się nawyk ciągłego zdobywania informacji o zmieniającej się ofercie rynku. Ta umiejętność jest bardzo potrzebna.

Dla nauczycieli zorganizowano wiele szkoleń w zakresie korzystania z technologii informatycznej, m.in. kurs obsługi komputera, kurs użytkowania Internetu, kurs obsługi programu Vulcan zakresie pakietu świadectwa. Ponadto w ramach przyznanego szkole grantu prowadzono 90-godzinny kurs dla nauczycieli języka angielskiego przy jednoczesnym użyciu technologii informatycznej.

Czterech nauczycieli uczestniczyło w szkoleniu programów informatycznych, obowiązujących w trakcie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik ekonomista – program ten to Insert.

Posiadanie dostępu do komputera oraz sieci internetowej pozwoliło naszym uczniom na udział w programach lub konkurach przy użyciu sprzętu komputerowego. Taki udział pozwolił na rozwijanie nie tylko wiedzy ekonomicznej, ale również postaw ogólnych. Młodzież uczestniczyła w konkursach:

1. Szkolna Internetowa Gra Giełdowa.

Internetowy projekt edukacyjny dla uczniów i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych, uczący jak działa rynek kapitałowy i giełda papierów wartościowych.

2. Konkurs „Moje finanse – z klasy do kasy”.

Celem tego konkursu jest edukacja ekonomiczna uczniów. Konkurs wiedzy ekonomicznej prowadzony za pośrednictwem strony internetowej www.gazeta.pl/zkdk i na łamach lokalnych dodatków „Gazety Wyborczej”.

3. Olimpiada finansowa „Banki w akcji”.

Olimpiada to testy i pytania, a także internetowa gra symulacyjna, w której uczestnik zarządza finansami swojego wirtualnego banku.

W bieżącym roku 4 uczniów brała udział w konkursie „Dziennikarz na 5” oraz „Pieniądz zastępczy”. W ramach konkursu „Dziennikarz na 5” młodzież uczestniczyła w całodziennych warsztatach dziennikarskich. Zdobyte tam umiejętności pozwoliły im połączyć wiedzę z zakresu problematyki unijnej, szczególnie o funduszach unijnych oraz sztuki literackiej, dziennikarskiej.

C. Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

Uzyskane w procesie kształcenia kompetencje matematyczne wyposażają absolwenta w umiejętności rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji. Posiada opanowanie umiejętności liczenia, jak też zdolność i chęć wykorzystywania matematycznych sposobów myślenia (myślenie logiczne i przestrzenne) oraz prezentacji (wzory, modele, konstrukcje, wykresy, tabele).

Niezbędna wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją obejmują solidną umiejętność liczenia, znajomość miar i struktur, głównych operacji i sposobów prezentacji matematycznej, rozumienie terminów i pojęć matematycznych, a także świadomość pytań, na które matematyka może dać odpowiedź. Osoba powinna posiadać umiejętności stosowania głównych zasad i procesów matematycznych w codziennych sytuacjach prywatnych oraz zawodowych, a także śledzenia i oceniania ciągów argumentów. Powinna ona być w stanie rozumować w matematyczny sposób, rozumieć dowód matematyczny i komunikować się językiem matematycznym oraz korzystać z odpowiednich pomocy.

Analiza dokumentów, wywiady z nauczycielami oraz uczniami wraz z przeprowadzoną ankietą pozwoliły określić stopień aktywności w tym zakresie. Uczniowie

nasi uczestniczą corocznie w licznych konkursach, tj. Kangur, test matematyka Plus. Jedna z naszych uczennic w ubiegłym roku znalazła się w ścisłym finale i w nagrodę spędziła wakacje na Węgrzech.

Od wielu lat prowadzone jest koło matematyczne. Udział młodzieży w tych zajęciach pozwalał im na przygotowywanie się do konkursów czy przygotowanie do matury. Dla młodzieży słabszej prowadzone są zajęcia wyrównawcze – dotyczy to przede wszystkim klas pierwszych, ale nie tylko. Prowadzenie takich zajęć, ale też uczestnictwo w nich pozwala na wyrównanie szans naszej młodzieży.

Współpraca nauczycieli z doradcą zaowocowała w pracy nauczycielskiej nową metodą pracy na lekcjach matematyki – metodą projektu np. Wykorzystanie TI w pracy nauczyciela. Ta twórcza i ciekawa metoda rzadko stosowana była na tego typu zajęciach. Dla młodzieży organizowane są wyjazdy edukacyjne + Salon maturzysty” Związane są one z faktem, iż matura z matematyki staje się obowiązkowa.

Wyniki matury z matematyki były bardzo zadawalające, bowiem zdawalność wynosiła 100%. ten fakt wynikał m.in. z tego, iż przedmiot ten do tej pory był nie-obowiązkowy.

D. Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Zdobyte w procesie kształcenia jest to umiejętność porozumiewania się w obcych językach Winien posiadać zdolności do rozumienia, wyrażania i interpretowania pojęć, myśli, uczuć, faktów i opinii w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) w odpowiednim zakresie kontekstów społecznych i kulturalnych (w edukacji i szkoleniu, pracy, domu i czasie wolnym) w zależności od chęci lub potrzeb danej osoby. Zakres zdobytych umiejętności obejmuje również umiejętności, związane z mediacją i rozumienie różnic kulturowych. Absolwent jest wyposażony w cztery kompetencje językowe (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) i poszczególnych języków oraz zależny od społecznego i kulturowego kontekstu osobistego, otoczenia oraz potrzeb lub zainteresowań danej osoby.

Posiada niezbędną wiedzę związaną z znajomością słownictwa i gramatyki funkcjonalnej oraz świadomości głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka. Istotna jest również znajomość jego znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków. Niezbędne jest również posiadanie przez absolwenta umiejętności w zakresie komunikacji w językach obcych. Umiejętność ta składa się ze zdolności rozumienia komunikatów słownych, inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy oraz czytania, rozumienia i pisania tekstów, odpowiednio do potrzeb danej osoby. Osoby posiadają również zdolność do uczenia się języka obcego w sposób nieformalny przez całe życie.

W ramach rozwijania umiejętności naszych uczniów prowadzone są zajęcia z języka niemieckiego pozwalające naszej młodzieży – a szczególnie uczniom wyjeżdżającym na praktyki do Niemiec czy Holandii, na zdobycie praktycznych umiejętności komunikowania się w języku obcym. Takie umiejętności zdobywa ona również w trakcie organizowanych w ramach współpracy szkoły z klubem BAD LANGENSALZA i BUL TENNSTEDT wyjazdach studyjnych 10 dniowych do Niemiec. Nasza młodzież wraz z nauczycielami brała udział w programie organizowanym w Niemczech „ Stereotypy i uprzedzenia” W ramach tego była przygotowywana językowo do uczestnictwa w tym projekcie.

Z informacji naszych uczniów, absolwentów wiemy, iż większość z nich posiada umiejętności posługiwania, komunikacji językiem obcym w stopniu przynajmniej podstawowym.

2. Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

Zadaniem szkoły zawodowej jest wyposażenie ucznia w wiedzę i umiejętności związane z wykonywaniem określonego zawodu. Zakres kompetencji zawodowych przypisanych do określonych zawodów zawarty jest w podstawie programowej kształcenia zawodowego, programach nauczania oraz w standardach wymagań egzaminacyjnych. Te trzy dokumenty wskazują nauczycielom, uczniom wiedzę i umiejętności, jakie musi posiadać absolwent szkoły. Kompetencje zawodowe zdobyte przez absolwenta to przede wszystkim:

- a. Opanowanie wiedzy z danego zakresu – absolwent odpowiada sobie na pytanie: wiem, co?;
- b. Umiejętności związane z procedurami postępowania: wiem jak i potrafię,
- c. Przyjmuje odpowiednią postawę (chce i jest gotów wykorzystać swą wiedzę).

Kompetencje zawodowe sprawdzane są przede wszystkim w trakcie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowych. Uczeń opuszczający szkołę winien posiadać następujące umiejętności zawodowe: W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent powinien umieć:

1. Określać miejsce i znaczenie rolnictwa w gospodarce oraz oceniać perspektywy rozwojowe i zagrożenia;
2. Analizować i oceniać warunki przyrodnicze, ekonomiczne i społeczne produkcji rolniczej;
3. Określać wpływ czynników środowiska, zabiegów agro i zootechnicznych na wzrost i rozwój roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich;

4. Dobierać i wykonywać zabiegi uprawowe i pielęgnacyjne oraz nawozić rośliny uprawne;
5. Projektować zmianowania roślin, uwzględniając czynniki przyrodnicze i ekonomiczne;
6. Wykorzystywać wiadomości z anatomii, fizjologii i właściwości użytkowych zwierząt gospodarskich oraz ich ras w działalności produkcyjnej;
7. Określać wymogi zoohigieniczne w pomieszczeniach inwentarskich;
8. Ustalać zapotrzebowanie pokarmowe i układać dawki pokarmowe dla poszczególnych grup zwierząt;
9. Rozpoznawać grupy roślin i zwierząt gospodarskich i charakteryzować ich znaczenie gospodarcze;
10. Projektować i organizować przykładowe technologie produkcji roślinnej i zwierzęcej;
11. Projektować, organizować i stosować ekologiczne metody produkcji rolniczej;
12. Pielęgnować, użytkować i zagospodarowywać użytki zielone;
13. Przestrzegać norm jakościowych i zasad standaryzacji produktów rolniczych oraz zasad bezpieczeństwa żywności;
14. Określać przeznaczenie oraz charakteryzować budowę, zasady działania i zastosowanie maszyn, urządzeń i pojazdów stosowanych w rolnictwie;
15. Obsługiwać podstawowe maszyny i urządzenia stosowane w produkcji roślinnej i zwierzęcej;
16. Przestrzegać zaleceń zawartych w instrukcjach obsługi i użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych;
17. Planować, organizować i wykonywać podstawowe zabiegi agrotechniczne przy pomocy sprzętu technicznego;
18. Dobierać środki techniczne do kompleksowej mechanizacji procesów produkcyjnych w gospodarstwie rolnym;
19. Prowadzić i obsługiwać ciągnik rolniczy w zakresie niezbędnym do uzyskania prawa jazdy kategorii T;
20. Wskazywać zagrożenia ekologiczne powodowane działalnością rolniczą oraz określać ich skutki dla środowiska i sposoby zapobiegania;
21. Planować i organizować procesy produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym;
22. Prowadzić uproszczoną rachunkowość i kalkulacje;
23. Stosować programy komputerowe wspomagające prowadzenie działalności rolniczej;
24. Wykorzystywać instrumenty marketingu w utrzymaniu znaczenia przedsiębiorstwa rolniczego oraz planowaniu jego rozwoju;

25. Rozwiązywać problemy w twórczy sposób;
26. Podejmować odpowiednie decyzje w procesie zarządzania i kierowania gospodarstwem rolnym;
27. Zarządzać przedsiębiorstwem rolniczym lub działem takiego przedsiębiorstwa, a także podejmować działalność gospodarczą;
28. Oceniać jakość wykonanej pracy, jej bezpieczny przebieg oraz wpływa na środowisko przyrodnicze;
29. Reagować na zmiany zachodzące na rynku pracy;
30. Przystosowywać się do nowych zadań;
31. Skutecznie komunikować się z innymi uczestnikami procesu pracy;
32. Stosować przepisy kodeksu pracy, dotyczące praw i obowiązków pracownika i pracodawcy;
33. Przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa żywności;
34. Udzielać pomocy przedlekarskiej ofiarom wypadków przy pracy;
35. Przestrzegać przepisów o ochronie zwierząt i przepisów o zwalczaniu chorób zakaźnych, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej;
36. Organizować doskonalenie zawodowe własne i pracowników;
37. Korzystać z różnych źródeł informacji technicznej i ekonomicznej oraz doradztwa specjalistycznego.

Z takimi opisami absolwenta w zakresie kompetencji zapoznawani są uczniowie i rodzice. Wyniki tych umiejętności podsumowuje egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

Wyniki tego egzaminu są zadawalające. W zawodzie technik agrobiznesu zdawalność wyniosła 100%, i to zarówno w części praktycznej, jak i teoretycznej. W zawodzie technik rolnik blisko 90%, a w zawodzie technik ekonomista 65%. Wyniki te były lepsze niż w roku poprzednim i wyższe niż w powiecie i całym OKE.

3. Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

Podstawą zdobywania kompetencji zawodowych jest posiadanie, umacnianie i pogłębianie wiedzy i umiejętności z zakresu kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego.

Jak wynika z przeprowadzonych na potrzeby pracodawców jednoznacznie odzwierciedlają rosnące zapotrzebowanie na pracowników wyposażonych w umiejętności zawodowe, ale powiązane z umiejętnościami ogólnymi, takimi jak:

- umiejętności matematyczne,
- informatyczne,
- sprawne posługiwanie się językiem ojczystym i językiem obcym,
- umiejętności komunikacyjne,
- rozumienie, porządkowanie,
- ocenianie wartości i znaczenia informacji oraz samodzielność ich wykorzystywania w działaniu, rozwiązywanie problemów i zdolność myślenia analitycznego.

Dobre wykształcenie ogólne nie tylko wspomaga wykonywanie wyuczonego zawodu, ale także stanowi bazę do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ewentualnej ich zmiany.

Aktualna podstawa programowa wskazuje, iż do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

1. Czytanie – umiejętność rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury, prowadząca do osiągnięcia własnych celów, rozwój osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa;
2. Myślenie matematyczne – umiejętność wykorzystania narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz formułowania sądów opartych na rozumowaniu matematycznym;
3. Myślenie naukowe – umiejętność wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa;
4. Umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych, zarówno w mowie, jak i w piśmie;
5. Umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
6. Umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji;
7. Umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenia się;
8. Umiejętność pracy zespołowej.

Wynika z tego jednoznacznie, iż posiadanie kompetencji kluczowych determinuje zdobywanie kompetencji zawodowych. Dużą rolę w tym względzie odgrywa kadra pedagogiczna oraz stopień współpracy nauczycieli przedmiotów ogólnych z nauczycielami przedmiotów zawodowych w aspekcie wykorzystania posiadanej wiedzy merytorycznej i pedagogicznej potrzebnej o kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów. Przeprowadzona ankieta oraz arkusze analizy SWOT pozwoliły podsumować uzyskane wyniki w poniższym zestawieniu.

Analiza SWOT

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych.

Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych.

SILNE STRONY	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli, 2. dzielenie się wiedzą z innymi nauczycielami w zespołach przedmiotowych, 3. bardzo dobry przepływ informacji między nauczycielami, 4. wspólna analiza problemów wychowawczych, 5. współpraca nauczycieli przy przygotowywaniu uczniów do egzaminów zewnętrznych, 6. „zdrowa” rywalizacja w zdobywaniu stopni awansu zawodowego, 7. organizowanie egzaminów próbnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie instytucji, programów wspomagających pracę nauczyciela, 2. organizacja wewnętrznych szkoleń, 3. wzrost oddziaływań zewnętrznych na pobudzanie młodzieży do większej aktywności w procesie edukacyjnym, np. stypendia, dotacje, 4. zwiększenie umiejętności słuchania i obserwacji.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Subiektywne postrzeganie zasad współpracy, 2. słabe zaangażowanie uczniów w procesie dydaktycznym, 3. zbyt mała liczba wspólnych przedsięwzięć, 4. brak projektów interdyscyplinarnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak współpracy z nauczycielami innych szkół, 2. zmieniające się prawo oświatowe, 3. częste zmiany podstaw programowych, 4. zwiększenie biurokratyzacji procesu kształcenia, 5. zmniejszenie liczby godzin dydaktycznych.

Nasza szkoła jest dużą placówką oświatową, w której pracuje 59 nauczycieli. Z tego 20 to nauczyciele przedmiotów zawodowych różnych specjalności, a pozostali to nauczyciele przedmiotów ogólnych. Grono nauczycielskie posiadają pełne przygotowanie merytoryczne i pedagogiczne. Ich wiedza i umiejętności są bardzo wysoko oceniane zarówno przez uczniów, jak i ich rodziców. Wzajemna współpraca tak dużej liczby osób jest więc utrudniona. Najszerszą formą jest prowadzenie szkoleń, konferencji w ramach WDN. Takie szkolenia odbywają się 3–4 razy w roku. Są prowadzone zarówno przez nauczycieli przedmiotów ogólnych, jak i zawodowych. Dotyczą aktualnych problemów z zakresu przede wszystkim dydaktyki czy spraw wychowawczych. W szkole funkcjonuje 6 zespołów przedmiotowych. Nauczyciele

pracujący w tych zespołach wymieniają się swoją wiedzą i doświadczeniem nie tylko w czasie spotkań, ale również na bieżąco w trakcie procesu dydaktycznego. Niektórzy nauczyciele wskazują, iż spotkali się z niechęcią koleżanek i kolegów w zakresie dzielenia się wiedzą. Najprawdopodobniej wynika to z konsumpcyjnego podejścia tych nauczycieli. Zauważa się też problem krytykowania wszystkiego, co się dzieje z inicjatywy czy to dyrekcji czy aktywniejszych nauczycieli.

Pokój nauczycielski to miejsce, w którym następuje szeroki przepływ informacji. Tam też najczęściej rozwiązywane są problemy wychowawcze. Przy trudniejszych sytuacjach w rozwiązywaniu tych problemów aktywny udział wnosi pedagog szkolny.

Bardzo szeroką współpracę podejmują nauczyciele w celu przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych, zarówno egzaminu maturalnego, jak i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Ta współpraca przynosi wymierne efekty w wynikach tych egzaminów. Wyniki naszej szkoły są wyższe od średniej OKE, a w ubiegłym roku w zawodzie technik agrobiznesu wynik był 100%. Jednym z narzędzi tej współpracy jest organizowanie egzaminów próbnych. Takie próby egzaminacyjne pozwalają zarówno nauczycielom, jak i uczniom na pozyskanie informacji zwrotnych. Uczniom dostarcza informacji, jakiej wiedzy i jakich umiejętności im brakuje bądź na ile poziom jej jest niewystarczający. Nauczycielom zaś – jakie działania i w jakim obszarze muszą podjąć w celu zwiększenia efektywności swojej pracy. Realizowane są też założenia wynikające z hasła, iż wszyscy jesteśmy nauczycielami języka polskiego.

Szkoła dostosowuje swoją ofertę kształcenia do wymogów i oczekiwań rynku, wprowadzając nowe zawody. W 2008 utworzono nowe kierunki kształcenia technik architektury krajobrazu oraz technik bhp. Sytuacja ta powoduje, iż nauczyciele muszą zdobywać nowe kwalifikacje zawodowe uprawniające ich do nauczania. W tym roku trzech nauczycieli podjęło studia podyplomowe z zakresu bhp. Udział nauczycieli w szkoleniach i niejednokrotnie ich nieobecność w pracy informuje naszych uczniów o ciągłym procesie kształcenia. Powinna to dla nich być informacja zwrotna, iż proces kształcenia nie kończy się wraz z ukończeniem szkoły czy wyższej uczelni. Z obserwacji wynika, iż nauczyciele gotowi są podnosić swoje kwalifikacje zarówno merytoryczne, jak i wychowawcze czy dydaktyczne. W celu poszerzenia współpracy należałoby stworzyć system dzielenia się wiedzą zdobytą na różnego rodzaju szkoleniach, konferencjach.

Olbrzymią trudnością w realizacji procesu dydaktycznego są ciągłe zmiany w prawie oświatowym, podstawach programowych, a z tym związane obciążenia biurokratyczne, które przysłaniają w pewnym okresie proces dydaktyczny. Duże obawy nauczycieli budzą również zmiany godzin w ramowych planach nauczania.

Dużą rolę w poszerzaniu wiedzy, szczególnie merytorycznej byłoby podjęcie współpracy z nauczycielami innych szkół tego samego typu. Szkoła nasz przez długie lata prowadzona była przez Ministerstwo Rolnictwa. Ośrodek doskonalenia nauczycieli w Brwinowie organizował spotkania, konferencje, szkolenia dla nauczycieli z całej Polski. Szczególnie ważną kwestią była wymiana doświadczeń, wzajemna pomoc, nawiązywanie stałej współpracy. Istnieje szansa, iż z czasem stworzą się instytucje spełniające oczekiwania większości nauczycieli, a z drugiej strony system monitorowania nauczycieli z tej współpracy.

Przeprowadzona Analiza, SWOT w aspekcie kompetencji zawodowych i kompetencji kluczowych uczniów absolwentów szkoły, szczególnie pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy, wykazała:

SILNE STRONY	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestnictwo młodzieży w olimpiadach i konkursach, 2. udział młodzieży w kołach zainteresowań, 3. 1/3 młodzieży uważa, że posiadanie kompetencji kluczowych jest ważne dla ich dalszej kariery zawodowej, 4. 50% uczniów podjąć naukę po ukończeniu szkoły, 5. ok 80% uczniów wie, jak rozpocząć działalność gospodarczą, 6. potrafi posługiwać się jednym językiem obcym, 7. posiada zainteresowania, 8. potrafią wskazać umiejętności, w jakie zostali wyposażeni w trakcie nauki, 9. znają i potrafią posługiwać podstawowymi programami np. pakiet Office, 10. potrafią poszukać informacji w Internecie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca szkoły z zagranicą, 2. pozyskanie pomocy z PUP w poszukiwaniu pracy, 3. pozyskanie pomocy PUP w tworzeniu własnej działalności gospodarczej, 4. poprawa warunków materialnych rodziców uczniów – pomoc rodziny w usamodzielnieniu się, 5. wyjazd do pracy poza granice kraju, 6. możliwość dalszej edukacji, 7. spółdzielnie socjalne, jako nowa forma działalności gospodarczej, 8. możliwość pozyskania nowych umiejętności, kwalifikacji.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak motywacji do nauki, 2. słabe wyniki w nauce, 3. brak namacalnych wzorców, 4. połowa młodzieży nie zdaje sobie do końca sprawy z wartości kompetencji kluczowych, 5. nie potrafią zidentyfikować umiejętności, jakich może im zabraknąć na rynku pracy, 6. zbyt mała liczba zajęć z matematyki w programie technikum, 7. brak umiejętności samodzielnego, twórczego rozwiązywania problemów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak dostatecznej ilości ofert pracy, 2. konieczność opuszczenia kraju, 3. konieczność szybkiego usamodzielnienia się.

Badanie przeprowadzonych na 100 uczniach w dwóch próbach badawczych. Uczniowie w tych grupach pochodzili z wszystkich poziomów edukacyjnych w podobnych ilościach. W ten sposób otrzymaliśmy informację, jaka jest różnica w posiadanych kompetencjach między uczniami klas pierwszych i klas czwartych. Z przeprowadzonych badań wynika, iż młodzież w stopniu dobrym i dostatecznym zna wymogi rynku pracy. Na uwagę zasługuje fakt, iż takich wskazań dokonali również uczniowie klas pierwszej i drugiej. Przy czym uczniowie tych klas wskazywali, iż posiadają już pewien średni wymiar kompetencji kluczowych, natomiast w znacznym stopniu brakuje im kompetencji zawodowych. I to jest rzeczą normalną, są oni bowiem w trakcie procesu edukacyjnego. Podobną sytuację mamy w przypadku znajomości prognoz i potrzeb rynku. Wśród uczniów klas trzecich i czwartych niewielki, bo tylko 20% uczniów wskazał, iż zagadnienia związane z wymaganiami, potrzebami oraz prognozami rynku pracy są mu nieznane. W pytaniu, jakie znaczenie ma dla Ciebie posiadanie kluczowych kompetencji, prawie 80% uczniów odpowiedziało, że ważne. Choć uważają, iż najważniejsze jest posiadanie wiedzy i umiejętności związanych z wykonywanym zawodem. Uważają również, iż głównym miejscem ich pozyskania była szkoła. Aż 50% uczniów ocenia szkołę w stopniu bardzo wysokim. Wskazują również, iż zostali dostatecznie zmotywowani, aby podjąć dalszą naukę. Potrafią wskazać, co chcieliby robić w życiu i jaki zawód wykonywać. Bardzo wysoko oceniają nauczycieli w wyposażeniu ich w kompetencje zawodowe ponad 55% uważa również, iż nauczyciele wkładają ogrom pracy, aby kształtować w nich kompetencje kluczowe. Potrafią zidentyfikować posiadane kompetencje kluczowe. Wśród najczęściej wymienianych należy wskazać:

- znajomość języków obcych,
- łatwość nawiązywania kontaktów,
- umiejętność pracy w grupie,
- kreatywność,
- odpowiedzialność,
- umiejętność uczenia się,
- pomysłowość,
- umiejętność poszukiwania pracy,
- znajomość technologii informatycznej,
- analiza otoczenia,
- rozwiązywania konfliktów,
- wyszukiwania i selekcjonowania informacji,
- odpowiedzialności za siebie i innych

Zdecydowany odsetek uczniów potrafi również wskazać, jakich kompetencji brakuje im, aby w przyszłości znaleźć się na rynku pracy.

Wśród najczęściej wymienianych należy wskazać:

- brak umiejętności praktycznych związanych z zawodem,
- brak umiejętności prezentowania,
- brak umiejętności wyszukiwania atrakcyjnych ofert,
- komunikacji w języku obcym w stopniu dobrym,
- brak motywacji w poszukiwaniu ważnych informacji,
- brak doświadczeń samodzielnego wykonywania zadań bez nadzoru,
- szybkiego podejmowania decyzji,
- umiejętność pracy w grupach.

Uczniowie potrafią również wskazać umiejętności zawodowe. Choć bardzo często wskazują, iż przy wykonywaniu przyszłej pracy brakować im będzie praktyki i doświadczenia. Z uwagi iż jesteśmy szkołą zawodową, dość spora grupa młodzieży chce podjąć dalszą naukę. Upatrują w tym względzie możliwość poprawienia swojej sytuacji na rynku pracy. Zdecydowana większość chce podjąć naukę zgodnie z typem szkoły, w jakiej kończą bądź pobierają naukę.

Każdego roku po uzyskaniu wyników matur oraz egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe dokonuje się analizy uzyskanych wyników w kontekście zadań egzaminacyjnych obszarów i umiejętności, które nasi absolwenci mieli opanowane, oraz tych, z którymi mieli problemy. Te informacje służą do planowania swojej przyszłej pracy, a szczególnie procesu dydaktycznego.

W szkole od lat działa klub absolwentów, jednak jak wynika z rozmów, znaczna część tych członków to absolwenci, którzy ukończyli szkole wiele lat temu. Absolwenci nasi chętnie organizują dla swoich klas, roczników leci a ukończenia szkoły oraz uczestniczą w organizowanych przez szkołę. W tym roku w czerwcu nasza szkoła obchodzić będzie 145-lecie istnienia. Rozmowy z absolwentami w trakcie zjazdów oraz tych, którzy pracują na regionalnym i regionalnym rynku pracy wynika, iż są dobrze postrzeganymi fachowcami w swojej dziedzinie. Kilkoro takich absolwentów pracuje w naszej szkole na stanowiskach administracyjnych oraz jako pracownicy dydaktyczni. Analizy losów absolwentów kończących szkołę dokonywana jest każdego roku przez wychowawców klas kończących. Jak wynika z tych informacji, znaczna część wyników wskazuje na dalsze zapotrzebowanie na naukę naszych absolwentów, jak również duże zainteresowanie pracą, tym bardziej iż część naszej młodzieży przejmuje gospodarstwa swoich rodziców. W grupie tej, która podejmuje pracę, znaczna część podejmuje również naukę w formie zaocznej, i to zarówno w szkołach policealnych prowadzonych w naszym zespole szkół, jak i na wyższych

uczelniach. Wydaje się, iż nasza młodzież w ten sposób chce sprostać wymaganiom rynku, tj. młody, wykształcony z doświadczeniem.

Analizując ostatnie lata, wyłania się sytuacja, w której ok. 50% naszych absolwentów podejmuje dalszą naukę, i to zarówno w technikum uzupełniającym, szkole policealnej, jak i na wyższych uczelniach. 90% z nich podejmuje naukę w formie zaocznej. Najczęściej, bo aż w 85% wybierają kontynuację obranego wcześniej zawodu. Jak wynika z rozmów z wychowawcami, którzy pracują w szkole już kilkanaście lat, ci absolwenci, którzy zaraz po ukończeniu szkoły nie podejmują nauki, bardzo często podejmują ją w późniejszym okresie.

III. RYNEK PRACY

1. Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych szkoły;

Według danych WUP w Poznaniu „Sytuacja na wielkopolskim rynku pracy w styczniu 2010r.; Tendencje i zmiany na wielkopolskim rynku pracy” w styczniu w wielkopolskich urzędach pracy zarejestrowane były 149 442 osoby, w tym: 146 272 bezrobotnych oraz 3170 poszukujących pracy.

W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy liczba bezrobotnych wzrosła w województwie o 41 468 osób tj. 39,6%. Wzrosty zanotowano we wszystkich powiatach Wielkopolski, z czego najwyższe w: poznańskim – 83,6%, śremskim – 76,1%, grodzkim – 71,8%, ostrzeszowskim – 69,5% oraz kościańskim – 65,1%. W powiecie gostyńskim, krotoszyńskim i złotowskim wzrost nie przekroczył 20%.

W odniesieniu do grudnia 2009 r. bezrobocie w regionie wzrosło o 9,5%. Najwyższy wzrost o 19,7% wystąpił w powiecie kępińskim, najniższy o 6,3% w powiecie kolskim. Najwyższą liczbą bezrobotnych charakteryzowało się 5 powiatów i stanowiły one łącznie 35,2% populacji bezrobotnych województwa wielkopolskiego:

- poznański 16 498 osób (tj. 11,3% ogółu bezrobotnych),
- koniński 12 515 osób (tj. 8,6% ogółu bezrobotnych),
- ostrowski 8 836 osób (tj. 6,0% ogółu bezrobotnych),
- kaliski 6 985 osób (tj. 4,8% ogółu bezrobotnych),
- krotoszyński 3 797 osób (tj. 2,7% ogółu bezrobotnych).

Stopa bezrobocia w końcu stycznia w regionie wyniosła 9,8% i była niższa od stopy bezrobocia w kraju o 2,9 punktu procentowego. Najniższy wskaźnik wystąpił w województwie mazowieckim, tj. 9,6%, najwyższy w warmińsko-mazurskim – 21,4% (rozpiętość wskaźnika pomiędzy województwami wynosi 11,8 punktu procentowego). Zmiany bezrobocia odnotowane w styczniu 2010:

- Polska do stycznia 2009: wzrost liczby bezrobotnych o 418,1 tys. osób, wzrost stopy bezrobocia o 2,3 punktu procentowego, a Wielkopolska: wzrost liczby bezrobotnych o 41,5 tys. osób, wzrost stopy bezrobocia o 2,6 punktu procentowego;
- Polska do grudnia 2009: wzrost liczby bezrobotnych o 159,8 tys. osób, wzrost stopy bezrobocia o 0,8 punktu procentowego, a Wielkopolska: wzrost liczby bezrobotnych o 12,7 tys. osób, wzrost stopy bezrobocia o 0,7 punktu procentowego.

Na poziomie powiatów województwa wielkopolskiego rozpiętość stopy bezrobocia wyniosła w styczniu 2010 roku 17,6 punktu procentowego. Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiatach: złotowskim – 21,2%, wągrowieckim – 18,0%, słupeckim – 16,8%, chodzieskim – 16,7% oraz czarnkowsko - trzanieckim – 16,5%. Najniższa w powiatach: poznańskim – 3,6%, kępińskim – 5,3%, wolsztyńskim – 7,6%, nowotomyskim – 7,8% oraz leszczyńskim – 8,7%. Przewagę stanowili mężczyźni, mieszkańcy miast, rejestrujący się w urzędzie pracy po raz kolejny. Z tej grupy 35,1% osób nabyło prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Ponad połowa nowo zarejestrowanych bezrobotnych to osoby z wykształceniem poniżej średniego. Urzędy pracy w styczniu wyłączyły z rejestrów 11 600 osób bezrobotnych, w tym 6 029 kobiet. W styczniu 277 osób, tj. 2,4% wyrejestrowanych ogółem odmówiło przyjęcia oferty pracy bądź innej formy aktywizacji, natomiast 5922 osoby podjęły zatrudnienie.

POWIATOWY URZĄD PRACY W KROTOSZYNIE w publikacji z marca 2010 roku, przedstawianej przez Dyrektora PUP w Krotoszynie na sesji rady powiatu, dokonał analizy zatrudnienia i bezrobocia. Z analiz danych dotyczących bezrobocia w powiecie zauważyć można to, że najistotniejszym problemem wśród osób bezrobotnych są niedostateczne kwalifikacje zawodowe lub ich brak. Wg danych statystycznych w 2009 roku i latach poprzednich najczęściej bezrobotnych zarejestrowanych w PUP pochodziło z miasta i gminy Krotoszyn 1990 osób, co stanowiło 55%. Drugą pod względem wielkości bezrobocia liczonej liczbą osób pozostających w ewidencji urzędu jest miasto i gmina Koźmin Wlkp. – 16% ogółu, co stanowi 597 osób. Najmniej bezrobotnych powiatu krotoszyńskiego pochodzi z miasta Sulmierzyce w liczbie 144 osoby, co stanowi 4% ogółu. Przyglądając się populacji osób pozostających bez pracy w ewidencji PUP Krotoszyn pod względem miejsca zamieszkania, można zauważyć, iż 33% wszystkich bezrobotnych to mieszkańcy wsi (w województwie wielkopolskim, 47%) przy czym największe bezrobocie występuje w Rozdrażewie – 100%, Kobylinie – 62% bezrobotnych. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25 do 34 lata – aż 29% następnie 26% to przedział 18–24 lat

Należy zwrócić uwagę na bardzo istotny fakt, że liczba bezrobotnych w największej aktywności zawodowej, tj. od 18. do 44. roku życia wynosi 2695 osób, co stanowi 73% ogółu pozostających bez pracy i taka struktura utrzymuje się od lat. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wzrosła w porównaniu z rokiem 2008 o 387 osób w większości z nich, bo 319 osób to nowo zarejestrowani w przedziale wieku od 18 do 44 lat, przy czym największy wzrost odnotowano w przedziale od 18 do 24 lat o 159 osób, czyli w grupie zaliczanej przez ustawodawcę do będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Innym kryterium pod względem, którego analizować można populację osób bezrobotnych jest niewątpliwie poziom wykształcenia. Można tu zauważyć pewne tendencje, które pozostają niezienne od kilku lat. Największą grupę w powiecie tworzą osoby bezrobotne z wykształceniem zawodowym – 38% ogółu. Na drugim miejscu znajdują się bezrobotni zarejestrowani legitymujący się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 26% ogółu. Kolejna grupa to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe – 19%. Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnym w liczbie 376 osób, czyli tylko 10%. Najmniej liczną grupę stanowili zarejestrowani bezrobotni z wykształceniem wyższym 7% ogółu. Podsumowując, można stwierdzić, iż niski poziom wykształcenia to jedna z cech krotoszyńskiego rynku pracy. Bezrobotni wg stażu pracy najliczniej reprezentowali grupę z doświadczeniem do 5 lat stanowili oni 36% ogółu.

W roku 2009 odnotowano w powiecie spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych o 191 osób. Mając na uwadze fakt, iż kolejną cechą charakterystyczną jest długotrwałą bierność zawodowa osób pozostających bez pracy, można odczytać to jako pozytywną zmianę. Zmniejszył się ich udział z 35% do 26%. Jest to nieco lepszy wynik niż średnia wojewódzka, gdzie długotrwale bezrobocie szacuje się na poziomie 32%.

Długotrwale bezrobotne to również osoby starsze powyżej 45. roku życia – 34% (332 osoby). Zaznaczyć należy, iż 60% z długotrwale bezrobotnych to ludzie z wykształceniem zawodowym i niższym. Analiza statystyki osób bezrobotnych wg kryterium zawodów, jakimi się legitymują. W rejestrze PUP jest 3679 osób bezrobotnych w 442 zawodach. Najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni bez zawodu 623 osoby w tym 431 kobiet.

- sprzedawca – 264 osoby,
- technik ekonomista – 166 osoby,
- szwaczka – 125 osób,
- krawiec – 11 osób,
- robotnik placowy – 90 osób,

- ślusarz – 89 osób,
- kucharz – 79 osób,
- murarz – 60 osób,
- technik technologii odzieży – 57 osób,
- technik technologii żywności – 53 osoby.

Oraz grupa od 40 do 50 osób reprezentuje zawody – malarz tapeciarski; mechanik pojazdów mechanicznych; robotnik gospodarczy; kucharz malej gastronomii; cukiernik; tokarz; rolnik; technik mechanik; technik rolnik. Już rok 2008 stał się rokiem zmian na rynku pracy – rynek ten z rynku pracy pracownika stał się rynkiem pracodawcy. Odnotowano większą o 91 liczbę ofert zgłaszanych do PUP.

Wśród ofert – zawodów zgłaszanych najczęściej przez pracodawcę były:

- stolarz,
- sprzedawca, przedstawiciel handlowy,
- telemarketer,
- magazynier,
- dekarz-cieśla,
- inż. Budowlany,
- kierowca kat C/E,
- masarz,
- szwaczka,
- ślusarz-spawacz,
- mechanik samochodowy,
- kucharz, kelner,
- pracownik budowlany w tym murarz,
- diagnosta samochodowy,
- brukarz.

W roku 2009 podjęło pracę 2954 osoby, a liczba ofert pracy wpływająca do PUP wynosiła 1411. Rozbieżność wynikała z faktu, iż zaledwie odsetek wakatów trafia do publicznych służb zatrudnienia. Problemem w realizacji ofert pracy wpływających do PUP jest częste niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb i oczekiwań rynku. Często oferty nie odpowiadają kwalifikacjom bezrobotnym lub przyjęcie ich z różnych powodów jest niemożliwe. Nie bez znaczenia jest problem często zbyt małej różnicy między wysokością zasiłków a zapłatą za pracę.

Opierając się na danych WUP oraz na raportach serwisu Szybkopraca.pl; „RYNEK PRACY LIPIEC – WRZESIEŃ 2009 – WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE”, można

stwierdzić, że np. 8,2-procentowa stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim na koniec września 2009 roku była jedną z najmniejszych w kraju. Najwięcej osób, podobnie jak w całej Polsce, zatrudniało budownictwo, z którego pochodziło 13% ofert.

Jest to wynikiem tego, że w trzecim kwartale 2009 roku wzrosła liczba inwestycji infrastrukturalnych i komercyjnych. Na drugim miejscu znalazła się sprzedaż (8%). W trzecim kwartale 2009 roku wzrosła sprzedaż detaliczna. Ważną branżą w województwie wielkopolskim są również usługi, podobnie było w branży finansów i ubezpieczeń (po 7%), kolejną pozycję w Wielkopolsce zajmuje handel (5%) oraz produkcja (5%). Oferty pracy najczęściej adresowane są do pracowników fachowych i fizycznych (26%). Z kolei 22 proc. ogłoszeń było przeznaczonych dla specjalistów od nauk ścisłych i technologii (22%), problem bezrobocia w tych dwóch grupach praktycznie nie istnieje. Wysokie zapotrzebowanie odnotowali przedstawiciele handlowi (14%) oraz sprzedawcy detaliczni (11%), dyrektorzy i konsultanci (9%) oraz finansiści (6%). Odsetek ogłoszeń dla pracowników usług wyniósł 6%, a dla nauczycieli 4%. Najmniej pożądani na wielkopolskim rynku pracy byli pracownicy biurowi i administracyjni (1%). Najwięcej ogłoszeń jest przeznaczonych dla szeregowych pracowników (59%). Odsetek dla wykwalifikowanych specjalistów wyniósł 32%, co jest jednym z najlepszych wyników w kraju. W tym zakresie sytuacja w krotoszyńskim była niemal odwrotna.

Przeprowadzone dla potrzeb projektu wywiady, opinie i rozmowy dowodzą, że obecna sytuacja jest na tyle dynamiczna w skali roku, że wszelkie prognozy i badania są odbierane jako bardzo nietrafne i trudną do wytyczenia jest dalsza dynamika tych zmian. Nikt nie chce podjąć się odpowiedzi kluczowej na pytanie: Kogo kształcić i w jakich nowych zawodach masowych lub zawodach przyszłości na poziomie zasadniczym i technikum? Jakie programy praktyk i staży zapewnić dla nowych kierunków kształcenia? Współczesna szkoła zawodowa projektując zmianę, musi mieć na względzie głównie tendencje na poziomie województwa, a nawet kraju – z uwagi na otwierające się nowe rynki pracy.

Analizując rynek pracy w układzie lokalnym i regionalnym, należy rozpatrzyć poszczególne typy zawodów. Największą grupę stanowią uczniowie kształcący się w zawodzie rolnik oraz technik rolnik. Z uwagi na fakt, iż Koźmin Wlkp. leży w rejonie rolniczym i jest jedyną szkołą w powiecie, która kształci w tym zawodzie, zapotrzebowanie na ten typ kształcenia powinno kształtować się na stałym poziomie. W samym powiecie krotoszyńskim jest blisko 5323 gospodarstwa rolne indywidualne gospodarujące na powierzchni 47 861 ha. Pod względem struktury agrarnej podobnie jak w całym kraju sporą, bo aż 2485 stanowią gospodarstwa do 5 ha.

Pozytywnym zjawiskiem jest stale powiększanie areалу gospodarstw. Tych, których powierzchnia przekracza 50 ha, jest 51. Dodatkowo uzasadnia to fakt, iż gospodarstwo mogą objąć osoby posiadające wykształcenie rolnicze. Rozpatrując poziom wykształcenia właścicieli gospodarstw, wskaźniki te są zdecydowanie lepsze niż w kraju. Wykształcenie wyższe posiada 1,2% osób zarządzających gospodarstwem. Około 9,5% rolników posiada wykształcenie średnie; 27% zawodowe pozostałych 23% to osoby, które ukończyły kursy kwalifikacyjne, oraz 39% nie posiadające wykształcenia rolniczego. W dobie gospodarki rynkowej rolnik to nie tylko producent, ale również menedżer swojej firmy. Obserwuje się fakt, iż rolnicy posiadający wykształcenie co najmniej średnie lepiej sobie radzą w tym systemie. Na fakt, iż istnienie kierunków rolniczych jest niezagrażone, wskazuje również struktura wiekowa posiadających gospodarstwo w grupie potencjalnych osób, które prowadzą gospodarstwo powyżej 21 lat jest 1521 gospodarstw. Przy założeniu, że wiek przechodzenia na emeryturę się obniżył, stwarza to szkole korzystną sytuację.

Drugą ważnym kierunkiem kształcenia jest technik agrobiznesu. W rejonie rolniczym nie trzeba koniecznie uzasadniać, iż absolwenci tego kierunku będą mieli problem ze znalezieniem pracy, bądź sami nie otworzą swojej działalności. Absolwenci tego kierunku mogą również przejąć gospodarstwo rodziców. Na terenie powiatu zauważa się fakt powstawania nowych podmiotów gospodarczych działających w sferze rolnictwa. Podmioty te zakładane są zarówno przez rolników, jak i osoby nie prowadzące działalności rolniczej. Wg statystyki aż 590 rolników oprócz działalności rolniczej prowadzi działalność pozarolniczą. Podmiotów, które działają tylko dla rolnictwa i nie prowadzą działalności rolniczej, jest 43. Ich liczbą z pewnością będzie systematycznie rosła.

2. Kompetencje kluczowe a rynek pracy

Postępujący proces globalizacji stawia Unię Europejską przed nowymi wyzwaniami. Każdy obywatel będzie potrzebował szerokiego wachlarza kompetencji kluczowych, by łatwo przystosować się do szybko zmieniającego się świata. W ramach odniesienia ustanowiono osiem kompetencji kluczowych:

1. porozumiewanie się w języku ojczystym,
2. porozumiewanie się w językach obcych,
3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
4. kompetencje informatyczne,
5. umiejętność uczenia się,
6. kompetencje społeczne i obywatelskie,
7. inicjatywność i przedsiębiorczość; oraz świadomość i ekspresja kulturalna.

W realizowanym programie zostaną zdobywane i umacniane kompetencja 2; 3; 4 oraz 7. Kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne, ponieważ każda z nich może przyczynić się do udanego życia w społeczeństwie wiedzy. Poddając je analizie, dlaczego w programie wybrano właśnie te, wydaje się, iż te właśnie cztery kompetencje są w tym momencie najważniejsze dla ucznia i absolwenta. Taką tezę możemy postawić, analizując choćby dostępne w różnych źródłach oferty pracy. Podstawowe wymagania stawiane przez pracodawców to: porozumiewanie w języku obcym, umiejętność pracy w zespole, innowacyjność, umiejętność dokonywania analiz, posługiwania się podstawowymi programami komputerowymi. Zakresy wielu spośród tych kompetencji częściowo się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej.

Ważną sprawą staje się również mobilność i zdolność do podejmowania szkoleń oraz przekształceń zawodowych. Związana jest to przede wszystkim z świadomością, motywacją, nawykiem uczenia się przez całe życie.

Analiza działań szkoły w zakresie współpracy z przedstawicielami instytucjami i organizacjami tworzącymi regionalny i lokalny rynek pracy w kontekście znajomości wymagań, potrzeb i prognoz rynku przez uczniów naszej szkoły.

Z analizy SWOT w zakresie współpracy Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy wynika:

SILNE STRONY	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca szkoły z PUP w Krotoszynie, 2. współpraca z pracodawcami, 3. znajomość instytucji związanych z rynkiem pracy, 4. udział młodzieży w olimpiadach i konkursach, 5. współpraca z innymi instytucjami – Towarzystwo Umiejętności Rolniczych w Poznaniu, 6. prezentacja ofert edukacyjnych wyższych uczelni, 7. organizowanie spotkań z przedstawicielami PUP, 8. pedagog szkolny oraz nauczyciele posiadający kwalifikacje doradcy zawodowego, 9. znajomość potrzeb rynku w ramach kluczowych kompetencji, 10. uwzględnianie przez szkołę w ofercie edukacyjnej potrzeb rynku, 11. ścisła współpraca z Cechami rzemiosł różnych w Krotoszynie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Programy aktywizacji zawodowej prowadzone przez instytucje wspomagające, np. Inkubator Przedsiębiorczości, 2. ułatwiona procedura rejestracji działalności gospodarczej, 3. zmniejszenie obciążeń fiskalnych z tytułu uruchomienia działalności gospodarczej, 4. stworzenie uregulowań prawnych dających szansę młodym ludziom w zdobywaniu doświadczenia zawodowego np. praktyk, staży w czasie wakacji, 5. kursy doskonalące, uzupełniające kwalifikacje, 6. dostęp do szerszej informacji z zakresu problematyki rynku pracy, 7. zwiększenie współpracy z pracodawcami, 8. uczestnictwo młodzieży w dniach przedsiębiorczości, 9. możliwość podjęcia pracy w firmie, w której odbywali uczniowie zajęcia praktyczne.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt małe zainteresowanie młodzieży swoją przyszłością, 2. nie uwzględnianie wymagań rynku w planowaniu swojej przyszłości, 3. brak znajomości rynku w zakresie kompetencji i kwalifikacji zawodowych, 4. brak bezpośrednich spotkań młodzieży z przyszłymi pracodawcami, 5. rozbieżność interesów między szkołą a pracodawcami. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków na aktywizację zawodową, 2. coraz wyższe wymagania rynku pracy, 3. zmiana wymagań kwalifikacyjnych, 4. konieczność posiadania kilku kwalifikacji zawodowych, 5. zbyt małe umiejętności zawodowe powodują wycofywanie się uczniów z egzaminów czeladniczych.

Szkoła od lat prowadzi współpracę z PUP w ramach korzystania z programów staże absolwenckie. Taką współpracę wskazują zarówno uczniowie, jak i pozostali uczestnicy badań. W tej dziedzinie szkoła zatrudnia absolwenta na staż w dziale sekretariat bądź księgowość. Dla uczniów naszej szkoły jest to element widoczny i dla części z nich oznacza, iż istnieje ta droga podjęcia pracy zawodowej. Dla młodzieży klas maturalnych organizowane są spotkania z pracownikami PUP w Krotoszynie. Celem tych spotkań jest przekazanie informacji dotyczących wymagań i oczekiwań rynku, jak również przedstawienie narzędzi wspomagających aktywizację zawodową. Mimo spotkań zainteresowanie młodzieży jest niewielkie. Będąc na etapie edukacji, odrzucają myśl, że niedługo znajdą się na rynku pracy. W tej materii dużą rolę winni przejąć rodzice. Zmieniające się narzędzia aktywizacji zawodowej wymuszają dużą częstotliwość takich spotkań. Na spotkaniach takich winna być przedstawiona

nie tylko ofert aktywizacji PUP, ale również podane pozytywne przykłady korzystających z tych ofert.

Tu należałoby zastanowić się, czy nie warto zaangażować do tego celu osób, które skorzystały z programów aktywizacji i odniosły sukces. Wzmocniona współpraca zwiększy wiedzę naszych uczniów w dostępne programy aktywizacji zawodowej, co w efekcie polepszy ich sytuację na rynku pracy. Młodzi ludzie potrafią zidentyfikować posiadane przez siebie kompetencje i te ogólne, i zawodowe, jednak nie potrafią ich należycie ocenić.

Nasi uczniowie uczestniczą w różnego rodzaju konkursach olimpiadach, w których tematem przewodnim jest rynek pracy, i to nie tylko w układzie Polski, ale również międzynarodowym. Niewielka grupa, najczęściej 3–4 osoby, poszerza swoją wiedzę w tej dziedzinie. Tu należałoby zastosować dzielenie się wiedzą z pozostałymi uczniami szkoły poprzez np. prezentację multimedialną. Uczestnictwo w tych formach konkursowych daje możliwość porównania się do innych zarówno w posiadanej wiedzy, jak i umiejętnościach.

Młodzież uczestniczy również w konkursach związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, m.in. Biznes Planów. W tych pracach jednym z elementów jest analiza lokalnego i regionalnego rynku pracy. W roku 2008 szkoła nasza posiadała 2 finalistki na szczeblu Centralnym. Stworzone przez nich biznes plany były prezentowane części społeczności uczniowskiej. Należałoby podjąć współpracę między nauczycielami celem prezentacji osiągnięć uczniów. Takie działanie pobudzi aktywność pozostałych.

Uczniowie nasi w zakresie przyszłości zawodowej podejmują rozmowy zarówno z pedagogiem szkolnym, jak i nauczycielami doradcami zawodowymi. Są to nieformalne formy. W przyszłości należałoby rozwinąć tę formę pozyskiwania informacji przez uczniów, tworząc np. biuro kariery.

ZSP w Koźminie jest otwarty na prowadzenie działań promocyjnych przez uczelnie wyższe. W działaniach tych uczelnie nie tylko przedstawiają dostępne w ofercie kierunki, ale również możliwość zatrudnienia. Informacje o tych ofertach otrzymują zawsze wychowawcy klas maturalnych oraz pedagog szkolny. W celu poszerzenia wiedzy z zakresu rynku pracy należałoby zorganizować młodzieży możliwość korzystania z dnia przedsiębiorczości. Formę taką przyjął Inkubator Przedsiębiorczości. Dzień ten polega na tym, że uczeń na jeden dzień zamiast do szkoły idzie do zakładu pracy. Tam wykonuje czynności związane ze swoim zwodem bądź zawodem, jakim chciałby poznać. Po dniu pracy składa sprawozdanie, dzieli się swoimi spostrzeżeniami oraz zdobytym doświadczeniem. Największą trudnością jest znalezienie uczniowi miejsca „pracy na 1 dzień”. Uważam, iż podjęcie szerszej współpracy

z potencjalnymi pracodawcami może zwiększyć szanse na powodzenie tej inicjatywy. Współpraca z pracodawcami mogłaby zaowocować spotkaniami ich z uczniami. Na takich spotkaniach uczniowie dowiedzieliby się bezpośrednio, jakie są oczekiwania pracodawców w stosunku do swoich pracowników. Uczniowie bezpośrednio oceniliby swoje kompetencje oraz identyfikowali te brakujące.

Doskonałą formą sprawdzenia zakresu posiadanych umiejętności ogólnych i zawodowych byłyby praktyki w przedsiębiorstwach. Praktyki te mogłyby być dla uczniów po klasie drugiej i trzeciej. Nie wynikałyby one z planów nauczania, a byłyby dodatkowym elementem wspomagającym chcącego w nich uczestniczyć ucznia. Młodzież nasza musi być również przygotowana do ciągłego zdobywania i pogłębiania wiedzy. Musi mieć świadomość, że etap edukacji nie kończy się po ukończeniu szkoły a trwa nadal. Musi być tak przygotowana, aby w przyszłości doskonalić swoje umiejętności, podnosić kwalifikacje i zdobywać nowe.

Z informacji uzyskanych od wicedyrektora szkoły oraz pracodawców wynika, iż istnieje rozbieżność interesów obu grup. Szkole zależy, aby uczeń odbywający zajęcia praktyczne wyposażony był w odpowiednie kwalifikacje zawodowe zgodne z wybranym zawodem. Pracodawcy zaś postrzegają ucznia, jako tanią siłę roboczą do wykonywania różnych prac w szczególności porządkowych. Taka sytuacja powoduje, iż uczniowie szczególnie szkoły zasadniczej wycofują swój akcept przystąpienia do egzaminu zewnętrznego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. Uświadomienie pracodawcom, że dobrze wyszkolony pracownik może stać się dla nich w przyszłości pełnowartościowym pracownikiem z dużą ilością umiejętności zawodowych.

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy i ich uwzględnianie w pracy z uczniem została zdiagnozowana dla potrzeb projektu przy pomocy różnych metod i narzędzi pracy.

Termin przeprowadzenie badań na grupie respondentów – badanie przeprowadzono w dniach od 22 do 26 marca 2010 roku. Wyniki przeprowadzonych badań uzyskane od uczestników badania zostały umieszczone w arkuszach analizy SWOT.

Określenie celów ogólnych diagnozy

- a. Ocena działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy;
- b. Charakterystyka uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły;
- c. Ocena współpracy szkoły z lokalnymi i regionalnymi rynkami pracy;
- d. Charakterystyka i analiza uczniów w zakresie wymogów, potrzeb i prognoz rynku;
- e. Charakterystyka kadry pedagogicznej z punktu widzenia kształtowania wiedzy i umiejętności uczniów.

Określenie próby badawczej

W badaniu ankietowym uczestniczyć będą następujące grupy respondentów:

1. nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących 8 osób,
2. nauczyciele przedmiotów zawodowych 5 osób,
3. dyrekcja szkoły,
4. uczniowie klas od I do IV technikum oraz liceum profilowanego, 100 osób,
5. zespoły przedmiotowe 6 osób,
6. pracodawcy 5 osób,
7. przedstawiciele organu prowadzącego,
8. przedstawiciele organu nadzorującego,
9. pracownicy PUP.

Narzędzia i techniki badawcze

1. arkusze i do analizy SWOT,
2. własne ankiety sporządzone na potrzeby tej diagnozy,
3. metoda wywiadu,
4. analiza dokumentów.

Do oceny i analizy uczniów i nauczycieli wykorzystano metodę ankietową. Dla uczniów opracowano dwie ankiety, które pozwoliły sporządzić analizę SWOT. Dla nauczycieli oraz pracodawców opracowano ankiety, które również pozwoliły przeprowadzić analizę SWOT. Wywiad zastosowano do oceny i analizy działań formę tę zastosowano w celu pozyskania informacji od:

- doradcy zawodowego PUP w Krotoszynie;
- naczelnika Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska w starostwie Krotoszyń;
- dyrektora i dicedyrektor szkoły;
- pracowników nadzoru;
- naczelnika Wydziału Edukacji w Starostwie powiatowym w Krotoszynie.

3. Możliwości zatrudnienia i funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy

Rozpatrując możliwość zatrudnienia i funkcjonowania absolwentów na rynku lokalnym, należy rozpatrzyć kolejno każdy zawód. Pierwszymi z nich są technik rolnik i rolnik. Zdecydowana większość uczniów na tych kierunkach, bo aż 98%, wywodzi się z gospodarstw rolnych i zakładając wymianę pokoleniową, można mniemać, iż szkoła kształci przyszłych właścicieli gospodarstw rolnych, a więc osoby prowadzące własną działalność. Na potwierdzenie tej tezy wpływa również fakt wcześniejszego

przekazywania gospodarstw swoim następcom. Związane jest to częściowo z tzw. emeryturami strukturalnymi.

Drugim zawodem jest technik agrobiznesu. Absolwenci będą mogli szukać swego miejsca w sferze rolnictwa, prowadząc własną działalność usługową, handlową bądź zatrudniając się w podmiotach pracujących na rzecz rolnictwa. Dla absolwentów wywodzących się z gospodarstw rolnych istnieje możliwość przejęcia gospodarstwa, ukończenie szkoły daje mu bowiem takie kwalifikacje. Absolwenci tego kierunku mogą prowadzić działalność usługową w zakresie prowadzenia rachunkowości dla potrzeb gospodarstw rolnych. Z analizy wynika, iż tylko 298 gospodarstwa w powiecie prowadzą taką rachunkowość. W dobie gospodarki rynkowej stanie się to koniecznością. Kierunek technik architektury krajobrazu jest zawodem, w którym szkoła nie posiada jeszcze absolwentów. Na rynku powiatu krotoszyńskiego istnieją już tego typu działalności, które rozwijają się w sposób intensywny. Wynika to ze wzrostu zapotrzebowania na tego typu działalność. Nasi absolwenci w większości przypadków będą musieli uruchomić swoje działalności gospodarcze nie tylko związane z projektowaniem, ale również z prowadzeniem i utrzymaniem terenów zieleni. Część z nich znajdzie zatrudnienie w rozwijających i funkcjonujących już podmiotach.

Działalność produkcyjno-usługowa

W powiecie krotoszyńskim prowadziło działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej 5885 podmiotów gospodarczych.

STRUKTURA WYBRANYCH PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ:

Placówki handlowe – 1839,

Placówki gastronomiczne i hotele – 143,

Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo – 462,

Produkcja wyrobów przemysłowych – 776,

Transport, gospodarka magazynowa, łączność – 252,

Usługi budowlane – 698,

Pośrednictwo finansowe – 144,

Obsługa nieruchomości i firm; nauka – 676,

Pozostała działalność 895,

OGÓŁEM: 5885.

Materiałem wyjściowym do badań jest „Strategia rozwoju pomocy społeczeństwa powiatu krotoszyńskiego na lata 2003–2012”.

Z przeprowadzonej przez powiat analizy SWOT dla potrzeb ww. strategii w aspekcie niniejszego opracowania interesujące wydają się takie zapisy, jak:

SILNE STRONY	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tradycje rzemieślnicze Cechu rzemiosł, 2. zróżnicowana oferta szkolnictwo średniego, 3. duży potencjał ludzki, 4. dobre położenie geograficzne, 5. tradycja gospodarności, 6. wykształcona kadra, 7. silne gospodarczo gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja powiatów wielkopolskich, 2. wejście do Unii Europejskiej, 3. współpraca powiatu, gmin z zagranicą, 4. rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w skali makro, 5. rozwój przetwórstwa, 6. stabilizacja gospodarki kraju, 7. edukacja młodzieży na poziomie europejskim.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski potencjał produkcyjny, 2. duże bezrobocie na obszarach wiejskich, 3. niski poziom wykształcenia, 4. niski kapitał wewnętrzny, 5. brak zajęć pozaszkolnych dla młodzieży, 6. brak dostępu do nowych technologii, 7. słabe szkolnictwo na obszarach wiejskich. 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Niska rentowność przemysłu rolno-spożywczego, 2. zubożenie społeczeństwa w skali makro, 3. niestabilna polityka państwa, 4. niestabilność prawa, 5. konkurencja ze strony powiatów ościennych.

Szkoła nasza mimo wieloletnich starań o to, aby posiadać statystyczne informacje o losach absolwentów, nie zdobyła takich danych. Nie ma bowiem uwarunkowań prawnych ani też centralnej ewidencji – systemu gromadzenia, przetwarzania i przekazywania danych statystycznych. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu od 2001 roku dokonuje corocznej oceny sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego na rynku pracy.

Wyniki swoich badań przedstawia w dokumencie „Ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego danego rocznika na rynku pracy”, który przyjmowany jest przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego. Analiza tych dokumentów przyjmowana jest ostrożnie przez środowisko oświatowe z powodu rozbieżnych danych z badaniem losów absolwentów w nieco późniejszym okresie.

Z dokumentu „Diagnoza stanu i potrzeb kadrowych do roku 2010 w poszczególnych zawodach dla województwa wielkopolskiego” oraz ze strony internetowej www.wup.poznan.pl/att/polityka/opracowania/Perspektywiczne_zapotrzebowanie_na_kadry_2007-2010.pdf wynika, iż istnieje wyraźna dysproporcja w niektórych zawodach, np.:

- technicy mechanicy: absolwentów – 5961, zapotrzebowanie 90,
- ekonomiści: absolwentów – 5622, zapotrzebowanie 71,
- organizatorzy turystyki: absolwentów – 5 165, zapotrzebowanie 11,
- murarze: absolwentów – 485, zapotrzebowanie 1456,
- spawacze: absolwentów – 0, zapotrzebowanie 1083.

Najwięcej uczniów uczęszczających do szkół zawodowych sklasyfikowanych jest w grupach:

- sprzedawcy i demonstratorzy – 3889 osób (15,4%),
- mechanicy pojazdów samochodowych – 3748 osób (14,9%),
- kucharze – 2720 osób (10,8%),
- piekarze i cukiernicy – 2374 osoby (9,4%),
- fryzjerzy i kosmetyczki – 1921 osób (7,6%),
- stolarze – 1880 osób (7,5%),
- ślusarze – 1026 osób (4,1%),
- elektromechanicy – 944 osoby (3,7%).

Zasadnicze szkoły zawodowe obecnie kształcą w województwie w około 50 zawodach, z czego uczniowie kształceni w ww. zawodach stanowią prawie 80% wszystkich uczniów szkół zawodowych. Najmniejszą popularnością wśród młodzieży cieszyły się zawody sklasyfikowane w grupach elementarnych: operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych i wyrobów mleczarskich, mechanicy precyzyjni, kowale oraz hartownicy, operatorzy urządzeń przemysłu szklarskiego, betoniarze, monterzy sieci i urządzeń telekomunikacyjnych, jubilerzy, złotnicy, formierze odlewniczy, robotnicy obróbki kamienia, plecionkarze, kaletnicy, introligatory. W wymienionych zawodach placówki oświatowe podjęły kształcenie, jednak bardzo znikome, a liczba absolwentów w analizowanych latach nie przekroczy 30 osób.

Liczba absolwentów, którzy ukończą edukację na poziomie średnim w latach 2007–2010 (technika i szkoły policealne) – według elementarnych grup zawodów i największej liczby wychodzących absolwentów:

- pracownicy do spraw finansowych i handlowych, w tym ekonomiści i technicy agrobiznesu – 10 540 osób (14, 4% ogółu uczniów w technikach), jednocześnie tylko 206 ofert pracy dla tego zawodu zarejestrowały urzędy pracy w I półroczu 2007 r.;
- technicy mechanicy – 5961 osób (8,2% ogółu), 90 ofert pracy;
- technicy informatycy – 5929 osób (8,1% ogółu), 124 oferty pracy;
- organizatorzy turystyki i pokrewni, w tym technik obsługi turystycznej, hotelarstwa i organizacji usług turystycznych – 5165 osób (7,1% ogółu), 11 ofert pracy;
- agenci do spraw sprzedaży, w tym technik handlowiec i przedstawiciel handlowy – 4823 osoby (6, 6% ogółu), 1052 oferty pracy;

- technicy elektronicy telekomunikacji i pokrewni – 4709 osób (6,5% ogółu), 86 ofert;
- technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni – 4489 osób (6,2% ogółu), 31 ofert pracy;
- dietetycy i żywieniowcy – 4280 osób (5,9% ogółu), 46 ofert pracy;
- technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni, w tym technicy architektki;
- budownictwa, drogownictwa, ochrony środowiska i urządzeń sanitarnych – 3476 osób (4,8% ogółu), 103 oferty pracy;
- fryzjerzy, kosmetyczki – 2097 osób (2,9% ogółu), 435 ofert pracy.

Technika kształcą również w około 50 zawodach, z czego ponad połowa uczniów to przyszli

technicy ekonomiści, technicy mechanicy, technicy informatycy i technicy handlowcy.

Przygotowanie diagnozy potrzeb na rynku pracy jest utrudnione ze względu na różną klasyfikację zawodów w gospodarce i w edukacji (np. gospodarka ma 1707 zawodów i specjalności, a szkoły na poziomie zawodowym około 200, w tym szkoły zawodowe kształcą w Wielkopolsce 76 zawodach, a technika w 123 zawodach). Podmioty na rynku pracy nie zawsze korzystają z suplementu, tj. załącznika do dyplomu, który precyzyjnie określa do wykonywania, jakich zawodów absolwent jest przygotowany.

Zawody wskazane w analizach, na które jest duża liczba ofert pracy w Wielkopolsce, podobnie jak wcześniej wykazano w powiecie krotoszyńskim przy bardzo małej liczbie przyszłych absolwentów to:

- pracownik obsługi biurowej (technik prac biurowych) – 221 osób na 1578 ofert,
- gospodarz budynków – 0 osób na 1384 oferty,
- robotnik przy pracach prostych w przemyśle – 0 osób na 963 oferty,
- pomoc i sprzątaczką biurowa, hotelowa – 0 osób 895 ofert,
- magazynier – 0 osób na 733 oferty,
- kierowca – 0 osób na 2046 ofert.

Lata 2008–2013 to okres, w którym w naszym regionie wydatkowane będą znaczące środki z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (WRPO) oraz w związku z przygotowaniem do EURO 2012 otwarty zostanie dodatkowo szeroki front inwestycyjny, szczególnie w budownictwie i infrastrukturze drogowej. Wielkość

inwestycji, które planują samorządy w poszczególnych subregionach według planów inwestycyjnych na lata 2008–2013 w Wielkopolsce, to łącznie 2412 inwestycji o łącznej wartości 10 111 645 845 zł, w tym na:

- budownictwo na 973 inwestycje kwotę 2 381 412 026 zł,
- drogownictwo na 833 inwestycje kwotę 1 002 810 622 zł,
- usługi na 253 inwestycje kwotę 498 888 529 zł,
- inne na 353 inwestycje kwotę 6 228 534 668 zł.

Tak ogromnie środki na inwestycje muszą generować określone zapotrzebowanie na pracowników, np. w budownictwie zapotrzebowanie na około 4600 pracowników (wg szacunków firm budowlanych), i to w zawodach, które – jak wykazują analizy – są obecnie deficytowe, a szkoły nie kształcą tych specjalistów.

Bieżący dostęp do informacji na temat struktury i dynamiki bezrobocia jest bardzo ważny dla prawidłowego planowania poszczególnych działań operacyjnych w ramach strategii rozwoju społecznego.

IV. Uwarunkowania zewnętrzne rynku pracy

1. Prognoza demograficzna

Przekrój danych statystycznych powiatu krotoszyńskiego wg danych uzyskanych z Urzędów Gmin i Miast oraz Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego:

- Stan ludności ogółem 78 873, w tym:
 - kobiety 40 361,
 - mężczyźni 38 512,
- Rodziny 20 779
 - Małżeństwa z dziećmi 4 270,
 - Małżeństwa bez dzieci 13 046,
- Ludność w wieku przedprodukcyjnym 19 954,
- Ludność w wieku produkcyjnym 47 325,
- Ludność w wieku poprodukcyjnym 11 598,
 - Liczba gospodarstw domowych 22 007,
 - Liczba gospodarstw rolnych: 5339.

Z danych z wynika niż liczba ludności do roku 2007 miała tendencję spadkową. Podobna sytuacja wystąpiła w całym województwie. Spadek ten spowodowany był:

- a. Ujemnym saldem urodzeń w stosunku do zgonów,
- b. Migracjom ludności poza granice powiatu,
- c. Podjęciem nauki poza powiatem.

Powiat krotoszyński to 6 gmin, z których największa poza Krotoszynem to Koźmin Wlkp.

Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu przedstawia się następująco:

Miejscowość	Miasto	Miasto i Gmina
	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności ogółem
Krotoszyn	29 830	41 208
Koźmin Wlkp.	6904	14 096
Kobylin	3274	8374
Zduny	4511	7098
Rozdrażew	5268
Sulmierzyce	2829	2829
Razem	47 348	78 873

Jak wynika z informacji prasowych, już rok 2008 był rokiem, w którym zahamowany został spadek liczby ludności. Takie hipotezę możemy postawić na podstawie zestawienia urodzonych w powiecie obywateli w kontekście przyszłych absolwentów gimnazjum wg stanu na listopad 2009.

lp	rocznik	Rok ukończenia gimnazjum	Liczba przewidywanych absolwentów						
			Krotoszyn	Koźmin Wlkp	Zduny	Rozdrażew	Sulmierzyce	Kobylin	razem
1	1987	2003	640	233	104	98	45	155	1275
2	1988	2004	659	182	110	92	57	101	1201
3	1989	2005	680	204	109	87	41	122	1243
4	1990	2006	653	185	105	99	51	147	1240
5	1991	2007	662	198	107	92	53	104	1216
6	1992	2008	603	165	97	68	39	110	1082
7	1993	2009	598	165	86	83	37	93	1062
8	1994	2010	557	153	76	77	32	77	972
9	1995	2011	558	142	84	63	31	118	996
10	1996	2012	535	142	75	76	34	103	965
11	1997	2013	445	156	86	76	28	109	900
12	1998	2014	490	158	87	63	39	100	937
13	1999	2015	439	158	76	69	36	92	870
14	2000	2016	460	143	70	74	28	96	871
15	2001	2017	424	145	72	59	32	82	814
16	2002	2018	402	126	85	56	38	92	799
17	2003	2019	382	126	72	65	34	92	771
18	2004	2020	382	126	72	65	34	92	771
19	2005	2021	393	147	81	53	39	98	811
20	2006	2022	461	161	68	54	34	86	864
21	2007	2023	436	150	77	65	46	103	877
22	2008	2024	452	157	75	75	38	96	893

Jak wynika z powyższego zestawienia, przełom roku 2008, charakteryzujący się większą liczbą urodzeń, zaowocuje w szkołach ponadgimnazjalnych dopiero w roku 2024. Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0–17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, zasilą one grono seniorów, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych.

2. Współpraca szkoły z zakładami pracy

Szkoła prowadzi współpracę z wieloma zakładami pracy, a wynika to z dwojakiego rodzaju sytuacji. Pierwsza związana jest z odbywaniem praktyk przez uczniów szkoły zasadniczej. Młodzież ta odbywa praktyki w zakładach pracy dwa bądź trzy razy w tygodniu. Współpraca ta polega na podpisywaniu stosownych umów, kontroli uczestnictwa w zajęciach zarówno szkolnych, jak i praktykach przez obydwie strony, wizyt dyrektora szkoły u pracodawców, zbierania opinii, uwag i podejmowanie działań zmierzających do jak najlepszych efektów nauczania. Liczba pracodawców, którzy współpracują ze szkołą, kształcąc naszą młodzież na zajęciach praktycznych, wynosi 45 jednostek gospodarczych. Wśród nich są zarówno zakłady produkcyjne, jak i usługowe. Współpraca ta polega przede wszystkim na tworzeniu nadzoru dyrektora szkoły w kontekście odbywania praktyk zawodowych. Dotyczą zarówno kontroli realizacji programu praktyk, jak też frekwencji oraz wypełniania przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec praktykantów.

Dруга sytuacja związana jest z odbywaniem programowych praktyk przez technika, trwających od 2 tygodni do 4 tygodni dwa razy w ciągu cyklu nauczania. Młodzież odbywa praktyki wg określonego programu praktyk, z zakładem pracy podpisana jest stosowna umowa. Liczba zakładów dla technika rolnika to 30 gospodarstw indywidualnych oraz 15 podmiotów działających w sferze rolnictwa, dla technika agrobiznesu 12 podmiotów prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa i tyleż samo w zakresie działalności handlowej, usługowej, dla technika ekonomisty –18 podmiotów prowadzących działalność zarówno produkcyjną, jak i usługową, banki, urzędy miasta.

Ponadto szkoła ma podpisaną umowę z RSP w Obrze Starej, w której nasi uczniowie z technikum rolniczego uczą się obsługi maszyn i urządzeń rolniczych, odbywając 2-dniowe praktyki (2 osoby). Takie zajęcia, w których uczeń uczy się obsługi urządzeń i maszyn, wyposażają go przede wszystkim w umiejętności praktyczne tak ważne w obecnych realiach. Oprócz współpracy wynikającej z realizacji programu nauczania szkoła współpracuje z firmami w ramach realizacji wielu inicjatyw. W chwili obecnej jest to 145-lecie szkoły.

Współpraca szkoły z pracodawcami polega na trwałym, systematycznym komunikowaniu się pracodawców z dyrekcją szkoły, wychowawcami oraz pedagogiem szkolnym i obejmuje:

1. Rozmowy w zakresie czytania i interpretacji podstawy programowe kształcenia w danym zawodzie oraz standardów wymagań egzaminacyjnych dla danego zawodu, uzgodnienie komunikowania wyników i pozyskiwania informacji niezbędnych do kształcenia ucznia;
2. Współpracę z dyrektorem oraz wychowawcami klas w zakresie działań w obszarze wychowawczym (monitorowanie frekwencji, zachowania);
3. Kontrolę w zakładach pracy (ocena i dostosowanie bazy techniczno-dydaktycznej do prowadzonego kształcenia, przestrzeganie zasad BHP, prowadzenie dokumentacji PNZ, sposób realizacji pnz, nadzór pedagogiczny);
4. Spotkania dyrektora z pracodawcami (priorytetowym zagadnieniem jest omówienie procedur przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, analiza wyników egzaminu zawodowego celem określenia tych obszarów praktycznej nauki zawodu, które wymagają poprawy funkcjonowania, wymiana doświadczenia na temat przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przez OKE w Poznaniu oraz Izbę Rzemieślniczą, dzielenie się spostrzeżeniami z pracy z młodzieżą, zwracając szczególną uwagę na występujące problemy);
5. Udział młodzieży w targach, wystawach dotyczących nowych technologii oraz technik, np. POLAGRA;
6. Organizowanie próbnych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe przez zespoły przedmiotowe nauczycieli – zespół przedmiotów rolniczych oraz zespół przedmiotów ekonomicznych;
7. Uczestnictwo w konkursach, np. w zawodzie technik rolnik organizowanych przez Uniwersytety Przyrodnicze, CODN oraz Izbę Rolniczą czy współdziałanie w organizowaniu na terenie naszej szkoły targów ogrodniczych.

Zacieśnianie współpracy szkoły z pracodawcami zwiększa szanse absolwentów na płynne wejście na rynek pracy bezpośrednio po ukończeniu edukacji.

3. Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy

Działania szkoły to przede wszystkim wyposażenie naszych uczniów w potrzebną wiedzę i umiejętności w danym zawodzie. Planując kierunki kształcenia, szkoła uwzględnia potrzeby rynku, po części nadzór nad tą kwestią przejmuje organ prowadzący.

Jednym z ważnych dziś wymogów jest umiejętność posługiwania się technologią informatyczną. Niewielka liczba jednostek dydaktycznych nie jest w stanie zrealizować bieglego posługiwania się tymi technikami. Nie wszyscy uczniowie mają w domach komputery a ci, którzy je posiadają, nie zawsze mają dostęp do Internetu. Stworzenie w bibliotece centrum informatycznego z trzema stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu zwiększyło efektywność nauczania. Młodzież bardzo chętnie korzysta z tego dobrodziejstwa. Szkoła planując kierunki kształcenia, uwzględnia potrzeby rynku, jak też stopień atrakcyjności kierunku z punktu widzenia innych szkół działających na terenie powiatu. Jednocześnie prowadzi kształcenie w systemie dla dorosłych, co umożliwi naszym absolwentom uzyskiwanie dodatkowych kwalifikacji w tak atrakcyjnych zawodach, jak technik BHP czy od tego roku technik rachunkowości. Obydwa te zawody dostępne są w systemie kształcenia policealnego.

Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy obejmuje:

- a. przygotowywanie nowej oferty edukacyjnej, atrakcyjnej dla przyszłych uczniów oraz lokalnego rynku pracy,
- b. wzbogacanie bazy dydaktycznej,
- c. zdobywanie nowych umiejętności przez nauczycieli kształcenia zawodowego.

Pedagog szkolny w swoich wypowiedziach zwraca uwagę na liczne rozmowy indywidualne z uczniami kończącymi szkołę oraz dużo zajęć w czasie godziny do dyspozycji wychowawcy, mających na celu zachęcenie i zmotywowanie do podjęcia dalszego kształcenia. Działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego obejmują:

- a. zapewnienie uczniom dostępu do informacji ułatwiających im wybór dalszego etapu kształcenia – biuletyny, informatory, ulotki,
- b. organizowanie spotkań młodzieży klas maturalnych z przedstawicielami szkół wyższych, policealnych i pomaturalnych,
- c. udostępnianie informatorów, udzielanie informacji o szkołach wyższych,

- d. organizowanie wyjazdów młodzieży na „Drzwi otwarte” wyższych uczelni – Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu; Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,
- e. gabłota z informacjami dla maturzystów i uczniów kończących szkołę.

Szkola nasza nie realizowała i obecnie nie realizuje programu, projektu mogący przyczynić się do polepszenia sytuacji uczniów/absolwentów w zmieniającym się rynku pracy.

VI. Wnioski i rekomendacje

Szybki rozwój gospodarczy kraju, Europy oraz świata powoduje zmiany się rynku pracy, zmiany gospodarcze i społeczne. Zmienia się popyt na kwalifikacje. Systemy edukacyjne powinny dostosować metody i treści nauczania do potrzeb rynku pracy oraz zapewnić absolwentom szkół warunki do rozwoju osobistego i zawodowego. Szkoła Kluczowych Kompetencji pozwoli na zwiększenie dostępności do rozwoju kompetencji kluczowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych naszej szkoły.

Dzięki portalowi edukacyjnemu „kluczowe-kompetencje” już dziś odbywa się komunikacja i wymiana informacji pomiędzy organami prowadzącymi, nauczycielami oraz partnerami projektu.

Wnioski ogólne:

1. Pogłębienie współpracy z PUP;
2. Podjęcie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką rynku pracy i aktywizacji zawodowej;
3. Zwiększenie aktywności młodzieży w konkursach, olimpiadach i wzajemnym współzawodnictwie;
4. Zwiększenie udziału młodzieży w procesie edukacyjnym poprzez aktywizujące metody pracy;
5. Rozwijanie i umacnianie kompetencji ogólnych i zawodowych;
6. Utworzenie w szkole Bura Kariery;
7. Podjęcie współpracy między nauczycielami w zakresie tworzenia projektów interdyscyplinarnych, w dalszej perspektywie z pracodawcami;
8. Pogłębienie współpracy między nauczycielami i pracodawcami w zakresie przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych;
9. Stworzenie systemu przepływu informacji naukowej między nauczycielami;

10. Poszukiwanie instytucji i organizacji wspomagających pracę nauczycieli zgodnie z ich oczekiwaniami;
11. Dostosowanie programów nauczania do zmieniających się warunków środowiskowych;
12. Pogłębienie współpracy szkoła a pracodawcy (częstsze planowane kontrole szkolne);
13. Wpływ pracodawcy na ocenę z zachowania (do systemu oceniania);
14. Stworzenie systemu współpracy z pracodawcami, (spotkania wspólne, wymiana doświadczeń, przekazywanie oczekiwań i to w zakresie umiejętności zawodowych jak i ponadzawodowych);
15. Możliwość odbywania praktyk nauczycielskich u pracodawców.

Zakłada się, że udział szkoły w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski Centralnej i południowo-zachodniej”:

- wpłynie na modyfikację tradycyjnych systemów kształcenia pod względem kadrowym, materialnym i finansowym,
- wpłynie na przemianę funkcji nauczyciela (instruktora),
- zmieni proces uczenia się (podręczniki, obudowa dydaktyczna, zawodoznawstwo, techniki programowania treści kształcenia, koła naukowe, portal projektu).

Rekomendacja I

Nauczyciele wytypowani przez szkołę do opracowania i wdrożenia autorskich programów nauczania:

1. Ewa Jabłońska – podstawy przedsiębiorczości;
 - a. nauczyciel dyplomowany,
 - b. doradca metodyczny przedmiotów ekonomicznych i podstaw przedsiębiorczości,
 - c. ekspert MENIS,
 - d. nauczyciel przedmiotów ekonomicznych,
 - e. autor programów do kształcenia zawodowego
 - f. przewodniczący zespołu przedmiotowego,
 - g. opiekun koła europejskiego „My w Europie”,
 - h. opiekun uczestników i finalistów olimpiad.

2. Marzena Krawczyk – matematyka;
 - a. nauczyciel dyplomowany,
 - b. nauczyciel matematyki,
 - c. egzaminator OKE,
 - d. przez kilka lat prowadziła samorząd szkolny,
 - e. prowadzi koło matematyczne.

3. Grzegorz Pierzchała – technologia informacyjna;
 - a. nauczyciel mianowany,
 - b. nauczyciel matematyki, informatyki i pracowni ekonomiczno-informatycznej,
 - c. prowadzi koło informatyczne.

4. Małgorzata Ratajczak – język niemiecki;
 - a. nauczyciel dyplomowany,
 - b. nauczyciel języka niemieckiego,
 - c. egzaminator OKE,
 - d. koordynator projektów „Leonadro da Vinci”,
 - e. koordynator praktyk zagranicznych.

Realizacja projektu przebiegać będzie w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych na bazie opracowanych programów i pracowni. Ponadto kształtowanie nabytych umiejętności kluczowych przez uczniów będzie odbywało się w czasie Wakacyjnych Obozów naukowych, zajęć w kołach naukowych, uczestnictwie w Studium Kompetentnych Liderów oraz podczas w realizacji założonych konkretnych przedsięwzięć. Programy autorskie opracowane będą w trakcie warsztatów w dwóch turach: I w 2. połowie kwietnia, a II w czerwcu. Autorzy będą mieli dostęp do doradztwa, konsultacji oraz portalu www.kluczoweE-kompetencje.pl/edycja2.

Rekomendacja II

Projektem objęte powinny zostać zawody: technik rolnik, technik architektury krajobrazu, technik ekonomista, technik agrobiznesu lub liceum profilowane/liceum ogólnokształcące.

Termin wdrożenia projektu dla uczniów: 1 września 2010 roku.

W aspekcie zarządzania rekomendacja zostanie wdrożona poprzez ujęcie w planie nauczania odpowiednich rodzajów zajęć w wymiarze zgodnym dla potrzeb realizacji projektu. W aspekcie organizacyjnym poprzez zorganizowanie odpowiednich oddziałów klasowych i przypisanie ich do nauczycieli realizujących program.

Rekomendacja III

Nauczyciele realizujący projekt powinni dokonać nowego spojrzenia na realizowany program nauczania pod kątem funkcjonowania absolwenta na lokalnym, europejskim i światowym rynku pracy oraz wzmocnienia wybranych kompetencji kluczowych i kompetencji zawodowych.

Projekt ma wspomagać świadome, odpowiedzialne i rzeczowe uczenie się, skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach przy wykorzystaniu zarówno mowy ojczystej, jak i języków obcych, współdziałanie w zespole, naukę rozwiązywania problemów w sposób twórczy oraz sprawne posługiwanie się komputerem w życiu codziennym. Uczeń w wyniku realizacji projektu powinien zyskać wyższy poziom kompetencji od rówieśników, a doświadczenie zdobyte przez szkołę pozwoli na podniesienie kompetencji nauczycieli i jakości pracy szkoły.

Rekomendacja IV

Podstawy przedsiębiorczości – wnioski do programu nauczania:

1. Zwracać uwagę na problem etyki w biznesie;
2. Motywować do twórczej pracy siebie i innych;
3. Udoskonalić nabywanie umiejętności założenia i prowadzenia własnej firmy;
4. Uczyć posługiwanie się Internetem dla potrzeb rozwiązywania problemów gospodarczych, pozyskiwania danych do analiz;
5. Kontrolować wiarygodności źródeł i informacji;
6. Rozwijać zainteresowania rynkami europejskimi i światowymi – specyfiką tych rynków;
7. Przygotować młodzież do samozatrudnienia;
8. Rozwijać zainteresowania zawodowe i powiązane z nimi usługi niezbędne do funkcjonowania zakładu danej branży.

Technologia informacyjna – wnioski do programu nauczania:

1. Wprowadzić korelacje międzyprzedmiotową z zakresu zdobywania podstawowych umiejętności zawodowych w łączności z treściami programowymi przedmiotu;
2. Doskonalić posługiwanie się i stosowanie elementów technologii społeczeństwa informacyjnego w pracy;
3. Doskonalić umiejętność posługiwanie się Internetem dla potrzeb rozwiązywania problemów życiowych, jak i problemów zawodowych;
4. Zwracać uwagę na błędy w pojmowaniu wiarygodności źródeł i informacji;

5. Doskonalić umiejętność projektowania stron WWW;
6. Uczyć umiejętności praktyczne związane np. z obsługą elektronicznego konta bankowego, korespondencji z urzędami.

Języki obce nowożytnie – wnioski do programu nauczania:

1. Rozwijać umiejętność słuchania i mówienia z zastosowaniem słownictwa związanego z kształceniem zawodowym;
2. Wzbogacać słownictwo literackie i zawodowe z uwzględnieniem specyfiki zawodu i potencjalnego zagranicznego rynku pracy;
3. Ćwiczyć i rozwijać umiejętność stosowania struktur leksykalno-gramatycznych (głównie poziom rozszerzony);
4. Położyć nacisk na pracę z tekstem pisanym – wypracowania, ćwiczeń pisania w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów, opracowywania dokumentów niezbędnych w znalezieniu pracy, prowadzenia własnej firmy itp.

Matematyka – wnioski do programu nauczania:

1. Dążyć do wspomagania nauczania matematyki w integracji międzyprzedmiotowej zarówno przedmioty ogólne jak i zawodowe;
2. Doskonalić rozwiązywanie tzw. zadań praktycznych w danym zawodzie;
3. Wprowadzić w nauczaniu zawodu elementy logiki matematycznej;
4. Zwracać uwagę na błędy rachunkowe (w dalszych etapach często utrudniają rozwiązanie zadania) oraz na opanowanie przez uczniów wiadomości i umiejętności użytecznych w życiu codziennym i pracy zawodowej;
5. Rozwijać myślenie abstrakcyjne i pojmowanie zasad;
6. Wspomagać nabywanie umiejętności poprzez wykorzystanie różnych źródeł informacji.

Zebrane wnioski i ujęte przy omawianiu poszczególnych zagadnień objętych niniejszą analizą wykonaną dla potrzeb realizacji projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski centralnej i południowo-zachodniej” wskazują na niespotykaną dotąd szansę dla czarnkowskiej szkoły nowatorskiego traktowania realizacji kompetencji kluczowych oraz dokonanie modyfikacji, oczekiwanej społecznie, programu szkoły.